

KAINUU

ERILAISINSILMIN

Kainuun maakuntakuvatutkimus 2004

Kainuun liitto 2004

Julkaisu B:48

Tekijät:

Iida Hyväri tradenomiopiskelija
Ulla Rautakoski tradenomiopiskelija
Margit Leskinen tilastotieteen lehtori
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Tutkimus- ja kehitysyksikkö

Julkaisija:

Kainuun Liitto
Kauppakatu 1
87100 KAJAANI
Puh. 08 – 717 111
Fax 08 – 717 1260
kainuunliitto@kainuu.fi

ISBN 952-5326-21-07
ISSN 0788-4354
Kajaani 2004

Esipuhe

Mielikuva Kainuun maakunnasta on ollut monien keskustelujen ja selvitysten kohteena. Vuoden 1997 maakunnan kehittämisohjelman laadinnan yhteydessä määriteltiin tavoitemielikuva. Se testattiin vaikuttajiemme keskuudessa ja lisäksi maakuntakuvasta tehtiin selvitys sidosryhmille ja yleisölle.

Sen nojalla Kainuun maakunnallinen viestintäsuunnitelma näki ensi kertaa päivän valon. Sitä toteutettiin projektina viime vuosituhannen lopulla hyvinkin kunnianhimoisin tavoittein. Projekti elää aina aikansa, eikä se tuo välttämättä niitä pitkän aikavälin tuloksia, jotka mielikuvan syntymiselle tai korjaamiselle ovat ehdottoman tarpeellisia.

Ensimmäisestä mielikuvan selvittämisestä on aikaa runsaat kuusi vuotta. Se on historiaamme ja sen luomaan maakuntakuvaan verrattuna hyvin lyhyt aika. Nopeiden medioiden aikana voisi tietysti olettaa, että myös tällaiset näkemykset voisivat muuttua nopeasti. Näin ei kuitenkaan ole. Ihmisten mieliin piirtyneet näkemykset Kainuusta ovat varsin hitaasti muutettavissa. Se on kuitenkin mahdollista, mutta vaatii pitkän ajan ja paljon työtä.

Nyt yhteistyössä Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa toteutettu tutkimus on tehty puhelinhaastatteluna, joten sen tulokset ensimmäiseen kyselyyn verrattuna ovat varsin vertailukelpoisia. Välitilinpäätös vuodelta 2000 ei kaikilta osin ole toteuttamistapansa vuoksi verrannollinen, mutta suuntaa siitäkin varmasti on haettavissa.

Mielikuva Kainuusta on syntynyt erityisen voimakkaasti median muokkaamana. Sanomalehdet, matkailumainonta ja television ohjelmat ovat selvästi voimakkaimmin vaikuttaneet nimenomaan muuta Suomea edustavien näkemyksiin. Muita merkittäviä tiedonlähteitä ovat olleet televisiomainokset, internet ja radio joskin puolta pienemmällä painoarvolla. Median mahti näkyy siis erittäin selvästi ja siksi tulevaisuudessa tulee erityisesti keskittyä mainonnan asemesta muutoin tiedotusvälineiden kautta leviävän tiedon latuun ja määrään.

Kainuun maakuntakuvaa ei varmaan muuteta pelkästään viestinnän keinoin. Kaikessa tiedottamisessa perustana on oltava tiedon luotettavuus ja todennettavuus. Kainuun hallintokokeilun myötä kotimaakuntamme tulee saamaan paljon julkisuutta. Sen antamaa kantoaaltoa tulee käyttää kaikkien kainuulaisten hyväksi entistä paremman kuvan luomiseksi Kainuusta.

Kiitämme lämpimästi Kajaanin ammattikorkeakoulua sekä siellä Margit Leskistä työryhmineen erittäin hyvästä yhteistyöstä tämän maakuntakuvatutkimuksen toteuttamisessa. Tutkimus ei yksin riitä. Maakuntakuva syntyy meidän kaikkien kainuulaisten yhteistyöllä. Samaan hiileen puhaltaen maakuntamme todelliset kasvot näkyvät paremmin myös ulospäin.

Kajaanissa 3. kesäkuuta 2004

Timo A. Säkkinen
maakuntajohtaja

Pirjo Sirviö
markkinointisihteeri

Sisällys

Esipuhe

Sisällys

1	Maakuntakuvatutkimuksen tausta ja tavoitteet	1
2	Tutkimuksen toteuttaminen.....	3
3	Vastaajien tausta.....	5
3.1	Ikä ja sukupuoli	5
3.2	Koulutus	6
3.3	Alueellinen jakautuminen	7
3.4	Vieraileminen Kainuussa	8
3.5	Kainuu-informaation saaminen	9
4	Mielikuva Kainuusta	11
4.1	Spontaani mielikuva Kainuusta.....	11
4.2	Maakunnan perusviestit.....	16
4.3	Miten asioita on hoidettu Kainuussa	19
4.4	Mitkä ominaisuudet kuvaavat kainuulaista ihmistä	20
4.5	Merkittävimmät toimialat.....	22
4.6	Maakuntakuvan kannalta tärkeät asiat	25
4.7	Mielikuvan muodostumiseen vaikuttavat tekijät.....	27
4.8	Loppukommentit	28
5	Ryhmittäin vertailut.....	30
6	Kainuun visio	37
7	Yhteenveto ja pohdinta.....	41
	Lähteet.....	47

LIITTEET

1 Maakuntakuvatutkimuksen tausta ja tavoitteet

Kainuun viestintäprojektin vuoden 1997 Kainuun imago tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa testattiin tavoitemielikuva kainuulaisia avainaloja edustavien vaikuttajien keskuudessa. Sen jälkeen toteutettiin ulkoista maakuntakuvaa selvittävä kysely eri sidosryhmille sekä ns. suurelle yleisölle (Lämsä 1997, Sievänen 1997). Tutkimuksen tuloksia käytettiin pohjana laadittaessa Kainuun maakunnan viestintäsuunnitelmaa (Inforviestintä Oy).

Siniset hetket siintävät vaarat, Kainuun maakuntakuvatutkimus 2000 (Korhonen 2000) oli ulkoisen maakuntakuvan kehittymisen seurantatutkimus ja sen tarkoituksena oli selvittää mm. Kainuun viestintä –hankkeen vaikutuksia Kainuu-kuvaan. Kainuun viestintäprojektin 1998-2000 tarkoituksena oli vahvistaa Kainuuseen kohdistuvia myönteisiä mielikuvia ja oikaista kielteisiä.

Nyt tehtävän tutkimuksen tavoitteena on edelleen arvioida Kainuun maakuntakuvan kehittymistä. Saatuja tuloksia verrataan vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksien tuloksiin. Tavoitteena on tutkia, kuinka pysyviä ja tunnettuja Kainuun imagoon liittyvät mielikuvat ovat sekä kainuulaisten että muuta maata edustavien suomalaisten keskuudessa. Tavoitteena on myös selvittää, missä määrin Kainuuta koskevaa mielikuvaa on onnistuttu muuttamaan.

Tutkimuksen taustalla on Kainuun hallintomallin käynnistyminen vuoden 2005 alusta. Ennen uuden toimintamallin alkamista halutaan saada tutkimustuloksia nykyisestä tilanteesta. Kainuun oleminen pilottimaakuntana luomassa aivan uutta toimintamallia herättää kiinnostusta maakunnan ulkopuolella ja Kainuun tilannetta tullaan seuraamaan entistä tarkemmin lähivuosina. Eri ministeriöiden, Suomen hallituksen, eduskunnan ja median kiinnostus Kainuuta kohtaan tulee olemaan huomattava.

Vuoden 2004 tutkimuksen tuloksia tullaan hyödyntämään Kainuun maakunnan viestinnässä ja markkinoinnissa. Uuden toimintamallin vaikutusta maakuntakuvaan, sen tunnettavuuteen ja mielikuvaan arvioidaan tulevaisuudessa.

2 Tutkimuksen toteuttaminen

Kainuun maakuntakuvatutkimuksessa 2004 kerättiin tietoa siitä, minkälainen kuva ihmisillä on Kainuusta ja kuinka maakuntakuva on kehittynyt. Tutkimus on seuranta-tutkimus vuosina 1997 ja 2000 tehdyille tutkimuksille. Tutkimuksen kokonaisvastuu oli Kajaanin ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysyksiköllä. Puhelinhaastattelut toteutti Sentraali Oy.

Aineisto kerättiin vuosien 1997, 2000 ja 2004 tutkimuksissa lähes samanlaisella kyselylomakkeella, jota oli kuitenkin vuonna 2000 täydennetty ja nyt vuonna 2004 muutamia kohtia ajantasaistettiin. Muutokset olivat kuitenkin sellaisia, että pystyttiin tekemään vertailua edellisten tutkimusten tuloksiin ja lisäksi saatiin uutta lisätietoa. Vuoden 1997 koko aineisto kerättiin puhelinhaastatteluja käyttäen, vuoden 2000 tutkimuksessa taas käytettiin puhelinhaastatteluja, kirjekyselyjä ja sähköisiä kyselyjä. Nyt tiedot kerättiin kokonaan puhelinhaastatteluin, joten vuoden 1997 tutkimus on enemmän vertailukelpoinen tämän tutkimuksen kanssa yhtenäisen tiedonkeruumenetelmän takia.

Otos koostui Kainuussa asuvasta suuresta yleisöstä, muualla Suomessa asuvasta suuresta yleisöstä, kansanedustajista, median ja viranomaisten edustajista sekä Kainuun avaintoimialojen edustajista (Taulukko 1.). Sama ryhmittely oli myös vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksissa, joissa oli lisäksi koko aineistoon käytetty myös muita ryhmittely-

jä: yhteisöjen, yritysten, järjestöjen/liittojen edustajat sekä vielä asiakkaat ja yhteistyökumppanit. Näitä jaotteluita ei katsottu tarpeelliseksi tehdä tässä tutkimuksessa.

Taulukko 1. Otoksen koostumus vuosien 1997, 2000 ja 2004 tutkimuksissa

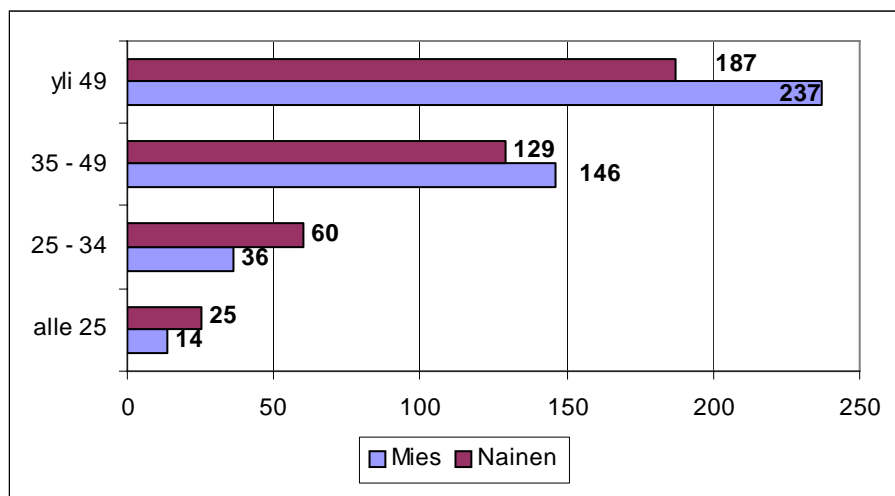
ala/ryhmä	1997	2000	2004
Metalliala	60	31	37
Puuala	60	35	31
Matkailuala	60	34	40
Elektroniikka- ja tietotekniikka-ala	60	39	34
Elintarvikeala	60	37	31
Kulttuuri	60	35	38
Media	50	25	44
Viranomaiset	50	30	50
Kansanedustajat	30	17	30
Suuri yleisö, Kainuu	100	50	150
Suuri yleisö, muu Suomi	200	67	351
Yhteensä	790	400	836

Tulosten analysoiminen tehtiin pitkälti prosenttijakaumien, keskiarvojen ja keskihajontojen avulla. Keskiarvojen tilastollisesti merkitsevien erojen löytäminen testattiin viiden prosentin merkitsevyydellä eli vastausten ero on olemassa vähintään 95 prosentin todennäköisyydellä. Raportin tekstissä eroista ja poikkeamista kerrottaessa ne kaikki ovat tilastollisin testein saatu, vaikka grafiikassa niiden havaitseminen ei olisi-kaan niin selvää. Kyselyn tulokset on esitetty kaikkien vastaajien osalta ja lisäksi kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien osalta. Tulosten vertailuja on tehty ryhmittäin sekä vuosien 1997 ja 2000 tutkimustuloksiin.

3 Vastaajien tausta

3.1 Ikä ja sukupuoli

Kyselyyn vastanneista miehiä ja naisia oli lähes yhtä paljon. Naisia oli 48 % ja miehiä 52 %. Noin puolet (51 %) vastanneista oli ikäluokassa yli 49-vuotiaat ja kolmannes (33 %) ikäluokassa 35-49 vuotta (Kuvio 1.). Vastanneiden edustavuuden arvioimiseksi selvitettiin koko Suomen ja Kainuun väestön ikä- ja sukupuolijakaumat. Tutkittujen ikä- ja sukupuolirakenne ei vastaa tässä tutkimuksessa koko Suomen eikä Kainuun keskimääräistä rakennetta, koska kyseessä on tiettyjä ryhmiä käsittävä valikoitu otos.

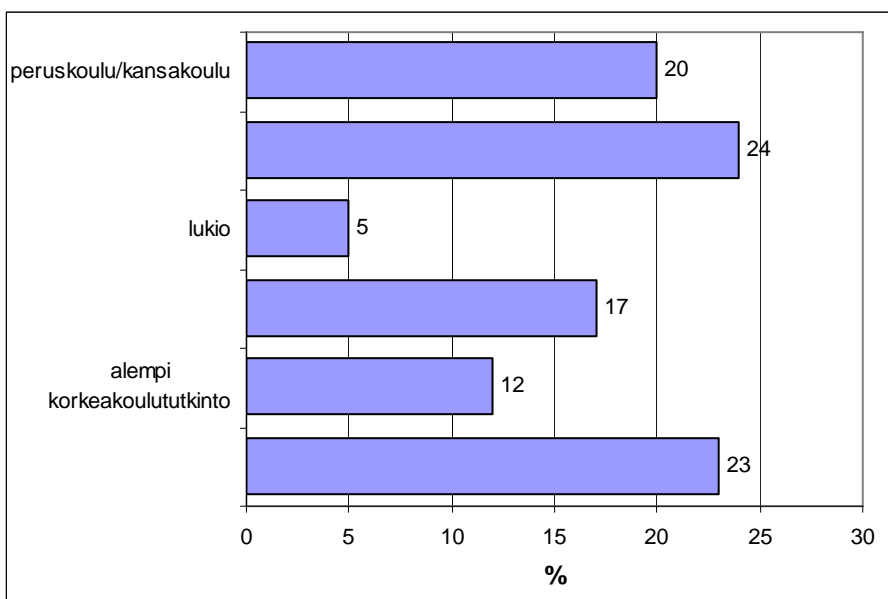
Kuvio 1. Vastaajien ikä- ja sukupuolirakenne (henk.)

Naisten osuus oli nyt suurempi kuin vuoden 1997 tutkimuksessa (41 %) ja vuoden 2000 tutkimuksessa (43 %). Tässä tutkimuksessa oli enemmän varttuneempia henkilöitä kuin aikaisemmissa tutkimuksissa. Vuonna 1997 suurin osa vastaajista oli iältään 35-49 vuotta, vuonna 2000 eniten vastaajia oli ikäluokasta 45- 49 ja lähes yhtä paljon oli yli 49 -vuotiaita.

3.2 Koulutus

Noin neljänneksellä vastaajista oli kouluasteen ammatillinen tutkinto/ammattillinen perustutkinto (24 %) ja lähes yhtä monella vastaajalla ylempi korkeakoulututkinto (23 %). 20 %:lla vastaajista ylin suoritettu koulutus oli peruskoulu/kansakoulu (Kuvio 2.). Vuoden 2000 tutkimuksessa lähes puolella vastanneista oli korkeakoulututkinto, kun taas vuoden 1997 tutkimukseen vastanneista suurimmalla osalla oli keskiasteen ammatillinen koulutus.

Koulutusluokitus on ollut hiukan erilainen kaikkina vertailtavina vuosina 1997, 2000 ja 2004. Tässä tutkimuksessa kuten myös 2000 tutkimuksessa tarkempaa tarkastelua varten koulutus luokiteltiin kolmeen luokkaan: perusasteen (20 %), keskiasteen (46 %) ja korkea-asteen (35 %) koulutukseen.

Kuvio 2. Vastaajien koulutustausta

3.3 Alueellinen jakautuminen

Tutkimuksen alueellista jakaumaa tarkasteltaessa käytettiin maakuntajakoa. Vastanneista 27 % asui Uudellamaalla ja 19 % Kainuussa eli lähes puolet (46 %) asui Uudellamaalla tai Kainuussa (Taulukko 2.). Kaikkiaan vastanneita oli 19 maakunnan alueelta. Vuoden 2000 tutkimuksessa noin puolet vastaajista oli Uudeltamaalta tai Kainuusta. Vuoden 1997 tutkimuksessa käytettiin läänijakoa; tuolloin vastaajien jakautuminen painottui alueellisesti Uudenmaan ja Oulun lääneihin.

Taulukko 2. Vastaajien jakautuminen maakunnittain

Maakunta	Vastaajat (henk.)
Uusimaa	229
Kainuu	155
Pohjois-Pohjanmaa	76
Pohjois-Savo	50
Lappi	45
Keski-Suomi	43
Pirkanmaa	31
Pohjois-Karjala	30
Varsinais-Suomi	28
Etelä-Karjala	24
Etelä-Savo	20
Satakunta	20
Etelä-Pohjanmaa	19
Häme	15
Kymenlaakso	14
Keski-Pohjanmaa	13
Vaasan rannikkoseutu	9
Päijät-Häme	9
Itä-Uusimaa	6
Yhteensä	836

Kun tässä tutkimuksessa puhutaan kainuulaisista, tarkoitetaan Kainuussa asuvien 155 vastaajan ryhmää. Vastaavasti, kun puhutaan ”muuta Suomea” edustavien ryhmästä, tarkoitetaan muualla kuin Kainuussa asuvien 681 henkilön vastaajajoukkoa.

3.4 Vieraileminen Kainuussa

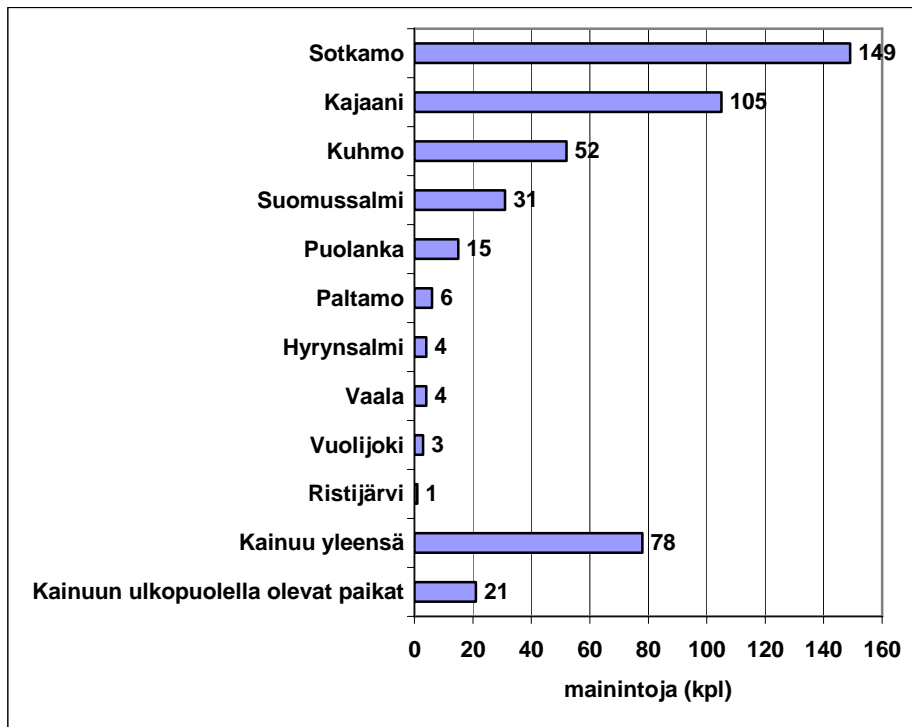
Muuta Suomea edustavista vastaajista noin 11 % oli kotoisin Kainuusta tai asunut Kainuussa joskus elämässään. Kainuussa oli vierailut kaikkiaan 83 % muun Suomen edustajaa. Kainuussa vierailleista 45 % oli käynyt viimeisen vuoden aikana Kainuussa, noin kolmasosa viimeisen viiden vuoden sisällä ja loppuilla vastanneista vierailusta oli kulunut enemmän aikaa (Taulukko 3.).

Taulukko 3. Muuta Suomea edustavien vastaajien Kainuussa vierailusta kulunut aika

Aika	henk.	%
Viimeisen vuoden aikana	251	45 %
Viimeisen 5 vuoden aikana	181	32 %
Viimeisen 10 vuoden aikana	56	10 %
Yli 10 vuotta sitten	75	13 %
Yhteensä	563	100 %

Kainuussa vierailleita vastaajia pyydettiin kertomaan yksi erityisesti mieleen jäänyt kohde Kainuussa. Vastauksia käsiteltäessä vastauksissa mainitut paikat sijoitettiin Kainuun kuntiin ja lisäksi muodostettiin kaksi muuta luokkaa: ”Kainuu yleensä” ja ”Kainuun ulkopuolella olevat paikat”. Useimmin mieleen jäänyt kainuulainen kohde sijaitsi Sotkamon kunnassa (Vuokatti) (Kuvio 3.). Toiseksi eniten mainintoja sai Kajaani, jossa kiinnostavimpia olivat linnanrauniot ja asuntomessut. Kolmanneksi eniten kunnista mainintoja sai Kuhmo (Kuhmon Kamarimusiikki, Lentiira). Jokainen kunta sai ainakin yhden maininnan.

Kainuu yleensä –luokka sisältää asioita, joita ei voitu sijoittaa mihinkään yksittäiseen kuntaan, mm. Oulujärvi, maisemat, luonto ja golf-kentät. Kainuun ulkopuolella olevat paikat -luokka sisältää: Ruka, Kuusamo, Koli ja Kiutaköngäs.

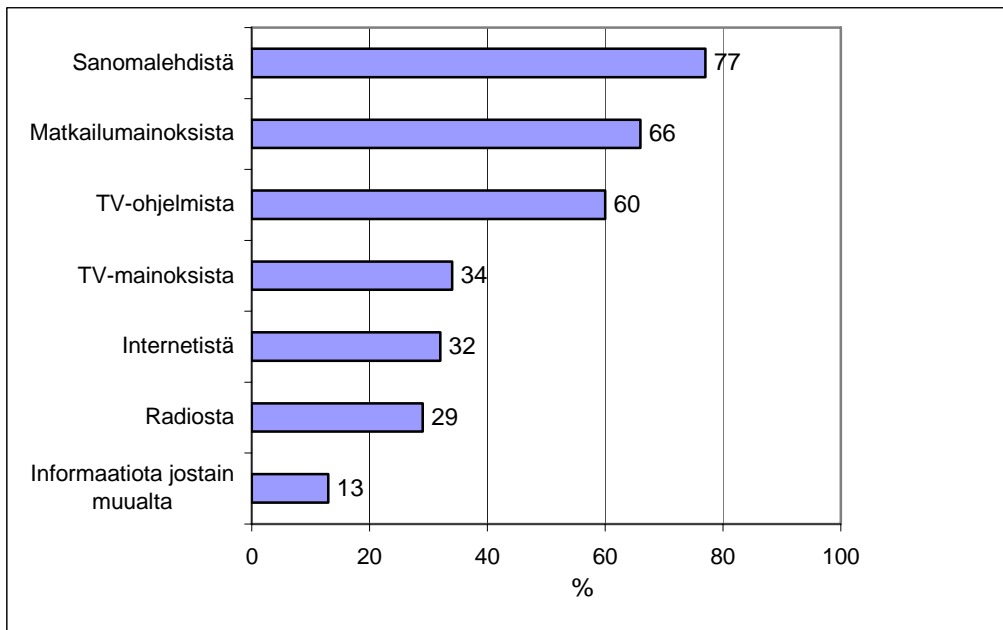
Kuvio 3. Muuta Suomea edustavien vastaajien maininnat vierailupaikoista Kainuussa

Vuoden 2000 tutkimuksessa eniten mieleen jääneet Kainuun kohteet sijaitsivat Sotkamossa, Kuhmossa ja Kajaanissa, tässä järjestyksessä. Nyt vuonna 2004 Kajaani sai Kuhmoon verrattuna huomattavasti enemmän mainintoja.

3.5 Kainuu-informaation saaminen

Kaikilta vastaajilta tiedusteltiin, ovatko he saaneet tietoa Kainuusta sitä tarvitessaan. 93 % vastanneista vastasi myönteisesti ja vain 7 % oli kielteisellä kannalla.

Muuta Suomea edustavilta vastaajilta kysyttiin, mistä he olivat saaneet Kainuu-informaatiota. Informaatiota oli eniten saatu sanomalehdistä (77 %), matkailumainoksista (66 %) ja TV-ohjelmista (60 %) (Kuvio 4.). Myös TV-mainokset, internet sekä radio olivat tärkeitä tiedonsaantikanavia. Informaatio jostain muualta sisälsi mm. tuttavat ja ystävät, sukulaiset, työyhteydet ja Kainuussa vierailut.

Kuvio 4. Muuta Suomea edustavien vastaajien maininnat Kainuusta kertovan informaation lähteistä

Myös vuoden 2000 tutkimuksen mukaan eniten informaatiota Kainuusta oli saatu sanomalehdistä, matkailumainoksista ja TV-ohjelmista. Informaatiota jostain muualta-lähde koettiin vuonna 2000 paljon tärkeämmäksi kuin vuonna 2004.

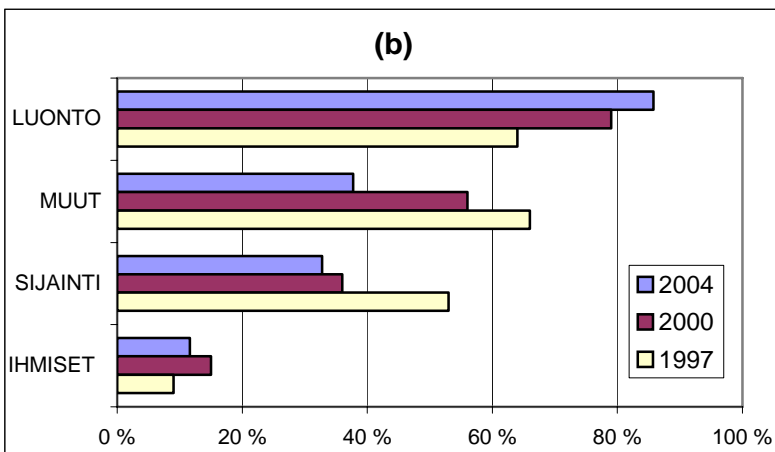
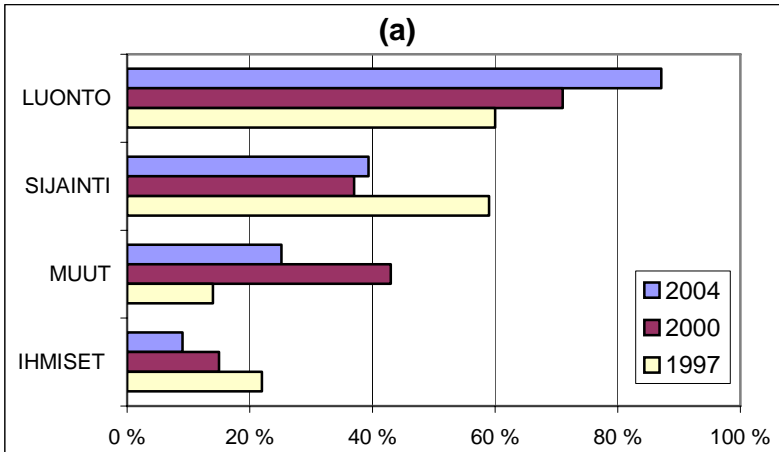
4 Mielikuva Kainuusta

4.1 Spontaani mielikuva Kainuusta

Kyselyn alussa vastaajia pyydettiin määrittelemään ns. spontaani mielikuva Kainuusta eli kuvaamaan maakuntaa muutamalla sanalla, jotka tulevat ensimmäisenä mieleen Kainuusta. Jos vastaajan määritelmässä esiintyi positiivisia ja negatiivisia mielikuvia, kaikki huomioitiin. Mikäli mielikuvasta oli vaikea sanoa, oliko vastaaja tarkoittanut sillä positiivista vai negatiivista, se määriteltiin neutraaliksi. Positiivisia mielikuvia oli 46 %:lla vastaajista ja negatiivisia 13 %:lla. Kainuulaisista vastaajista 72 %:lla oli positiivisia ja 17 %:lla negatiivisia mielikuvia. Muuta Suomea edustavista 39 %:lla oli positiivisia ja 13 %:lla negatiivisia mielikuvia.

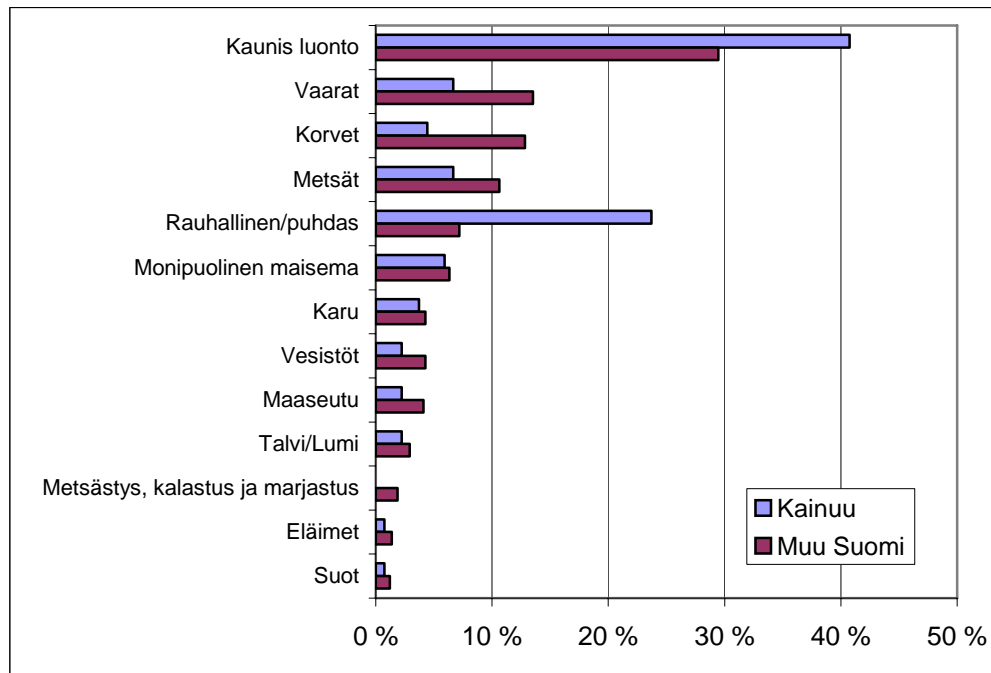
Spontaanit Kainuu-mielikuvat jaettiin luontoon, ihmisiin, sijaintiin ja muut-ryhmiin, joista viimeksi mainittu sisältää matkailun, kulttuurin ja muut aihepiirit. Yhdessä mielipiteessä saattoi olla pelkkiä luontoon liittyviä mielikuvia, mutta myös useisiin ryhmiin kuuluvia kommentteja. Kaikki mielikuvat sijoitettiin erikseen omaan ryhmäänsä. Kaikista vastanneista 86 % liitti jonkin mielikuvansa luontoon, 35 % muut-ryhmään, 34 % sijaintiin ja 11 % ihmisiin. Kainuulaisten kommentit kohdistuivat tässä tutkimuksessa useimmin luontoon kuten myös vuonna 2000. Vuoden 1997 tutkimuksessa

kainuulaisten kommentit liittyivät suurimmaksi osaksi sekä luontoon että sijaintiin (Kuvio 5a.). Muuta Suomea edustavat vastaajat kommentoivat nyt myös selvästi eniten luontoa kuten myös vuonna 2000. Vuonna 1997 muun Suomen edustajat kommentoivat eniten sekä muut -ryhmää että luontoa (Kuvio 5b.).

Kuvio 5. Kainuulaisten (a) ja muuta Suomea edustavien (b) vastaajien spontaanit Kainuu-mielikuvat aihepiireittäin (Liite 4.)

Kainuulaisten luontoon liittyvissä kommentissa mainittiin useimmin *kaunis luonto* ja *rauhallinen/puhdas* (Kuvio 6.). Muu Suomi mainitsi useimmin *kaunis luonto*, *vaarat*, *korvet* ja *metsät*. Vuosina 2000 ja 1997 luontoon liittyvät jakaumat sekä kainuulaisilla että muuta Suomea edustavilla olivat hyvin samanlaiset kuin vuonna 2004. Metsiin liittyvät kommentit olivat vähäisempiä vuonna 2004, varsinkin kainuulaisilla.

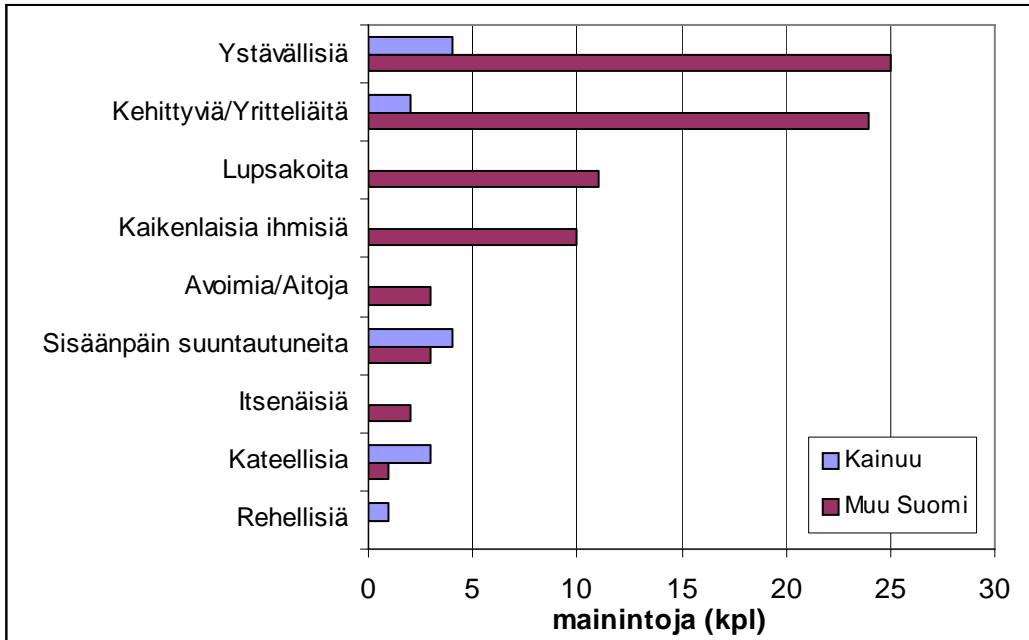

Kuvio 6. Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien luontoon liittyvät spontaanit Kainuu-mielikuvat

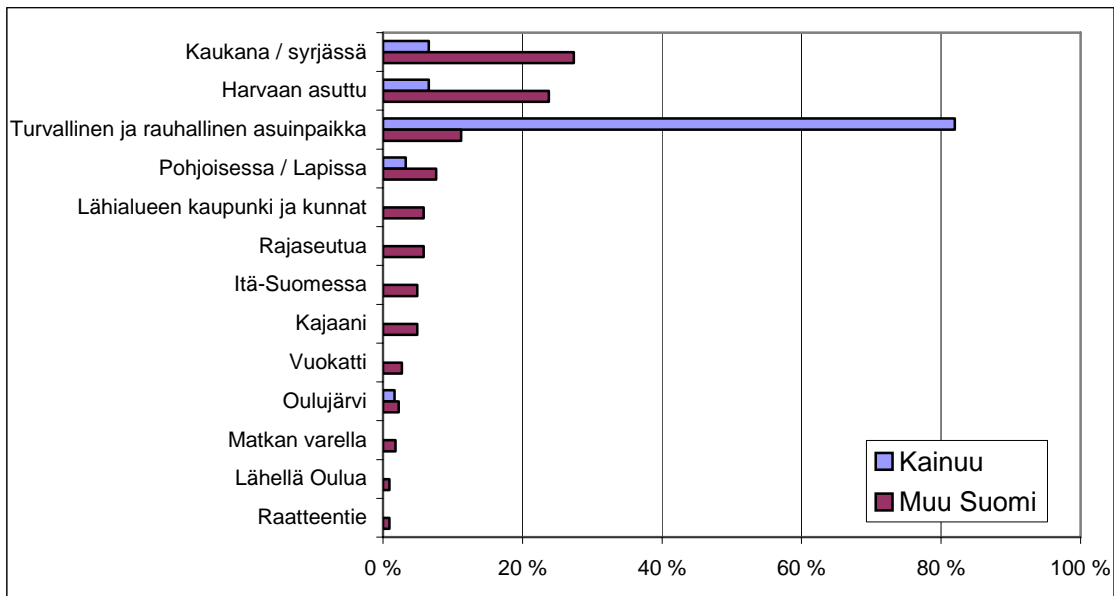
Ihmisiin liittyviä spontaaneja mielikuvia tuli kaikkein vähiten (Kuvio 7.). Kainuulaisten ainoat mainitsemat kommentit (14 kpl) olivat: *ystävällisiä, sisäänpäin suuntautuneita, kateellisia* sekä *kehittyviä/yritteläitä*. Muuta Suomea edustavien kommenteissa eniten mainittiin *ystävällisiä* ja *kehittyviä/yritteläitä*, seuraavaksi *lupsakoita* ja *kaikenlaisia ihmisiä*. Vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksiin verrattuna kainuulaisten mielikuvissa kateusmaininnat ovat koko ajan laskeneet ja ovat vähäisiä. Muuta Suomea edustavat eivät ole kateutta tutkimusten mukaan yhdistäneetkään kainuulaisiin. Mielikuvat kainuulaisista ihmisistä ovat tulleet positiivisemmiksi. Vuoden 1997 tutkimuksessa esille tulleet passiivinen, pessimistinen ja vaatimaton vähentyivät vuoden 2000 tutkimuksessa ja nyt vuonna 2004 niitä ei mainittu enää ollenkaan.

Kainuulaisten sijaintia kuvaavista kommentteista ylivoimaisesti eniten tuli esille *turvallinen ja rauhallinen asuinpaikka*, seuraavaksi *kaukana/syrjässä* ja *harvaan asuttu* (Kuvio 8.). Muuta Suomea edustavien useimmin mainitut kommentit olivat samat, mutta järjestys oli: *harvaan asuttu, kaukana/syrjässä* sekä *turvallinen ja rauhallinen asuinpaikka*. Vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksissa kainuulaiset vastaajat useimmin mainitsivat kotipaikka/synnyinseutu ja syrjäisyys/kaukaisuus. Muuta Suomea edustavat taas mainitsivat useimmin erämaista, syrjäisyys/kaukaisuus ja harvaan asuttu. Kai-

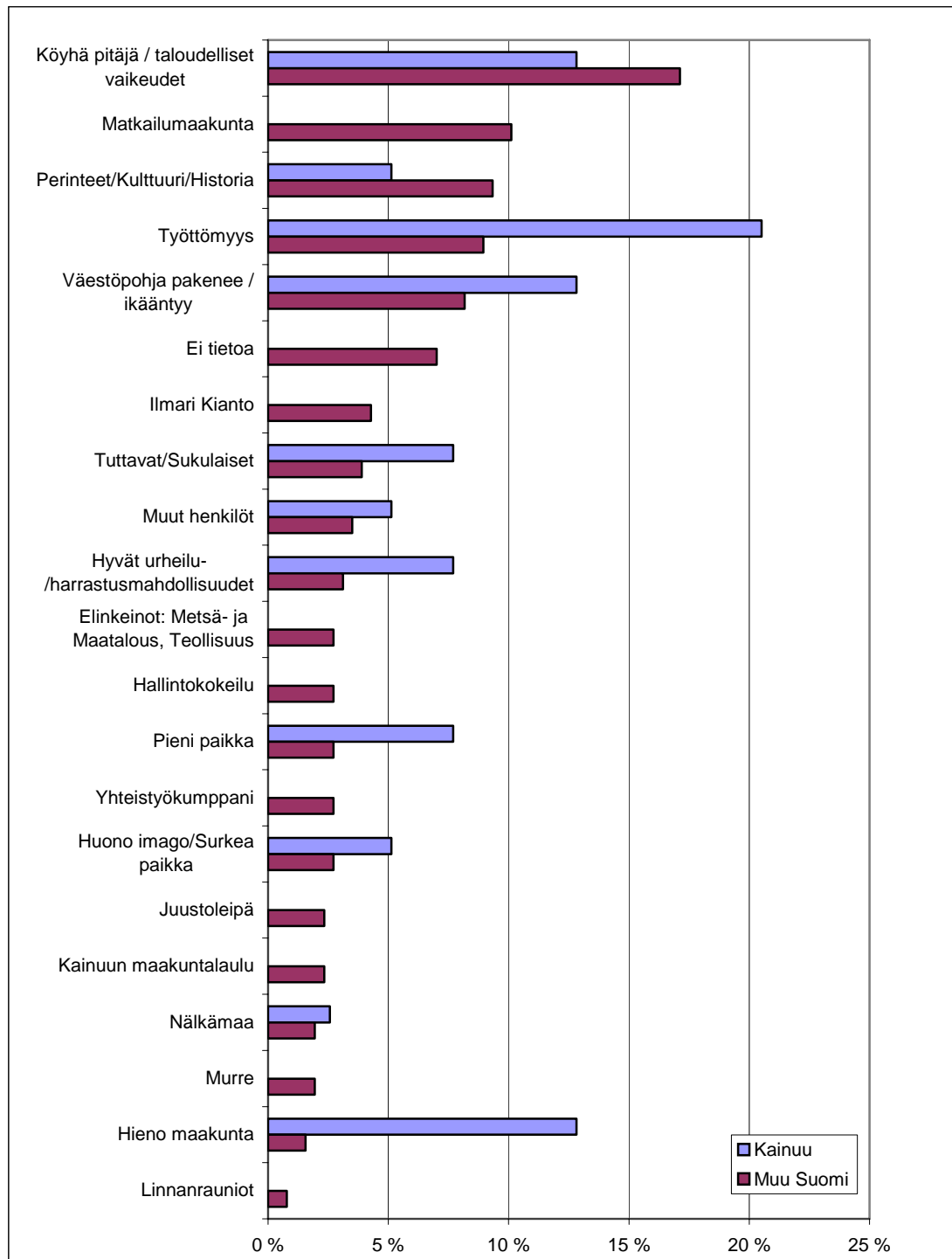
nuuta on pidetty ja pidetään siis harvaan asuttuna, syrjäisenä paikkana ja sitä on ruvettu arvostamaan turvallisenä ja rauhallisenä asuinpaikkana. Tässä tutkimuksessa yksittäisiin paikkoihin liittyviä mainintoja oli jonkin verran, mutta mikään niistä ei merkittävästi erottunut kuten Vuokatti vuonna 2000.

Kuvio 7. Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien ihmisiin liittyvät spontaanit Kainuu-mielikuvat

Kuvio 8. Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien sijaintiin liittyvät spontaanit Kainuu-mielikuvat

Kuvio 9. Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien matkailuun, kulttuuriin ja ym. -ryhmään liittyvät spontaanit Kainuu-mielikuvat

Matkailuun, kulttuuriin ja ym. -ryhmään liittyvissä kommentteissa kainuulaiset vastaajat mainitsivat useimmin *työttömyys*, *väestö pohja pakenee/ikäntyy*, *köyhä pitäjä/taloudelliset vaikeudet* sekä *hieno maakunta*. Muuta Suomea edustavat kommentoivat useimmin *köyhä pitäjä/taloudelliset vaikeudet*, *matkailumaakunta*, *perin-*

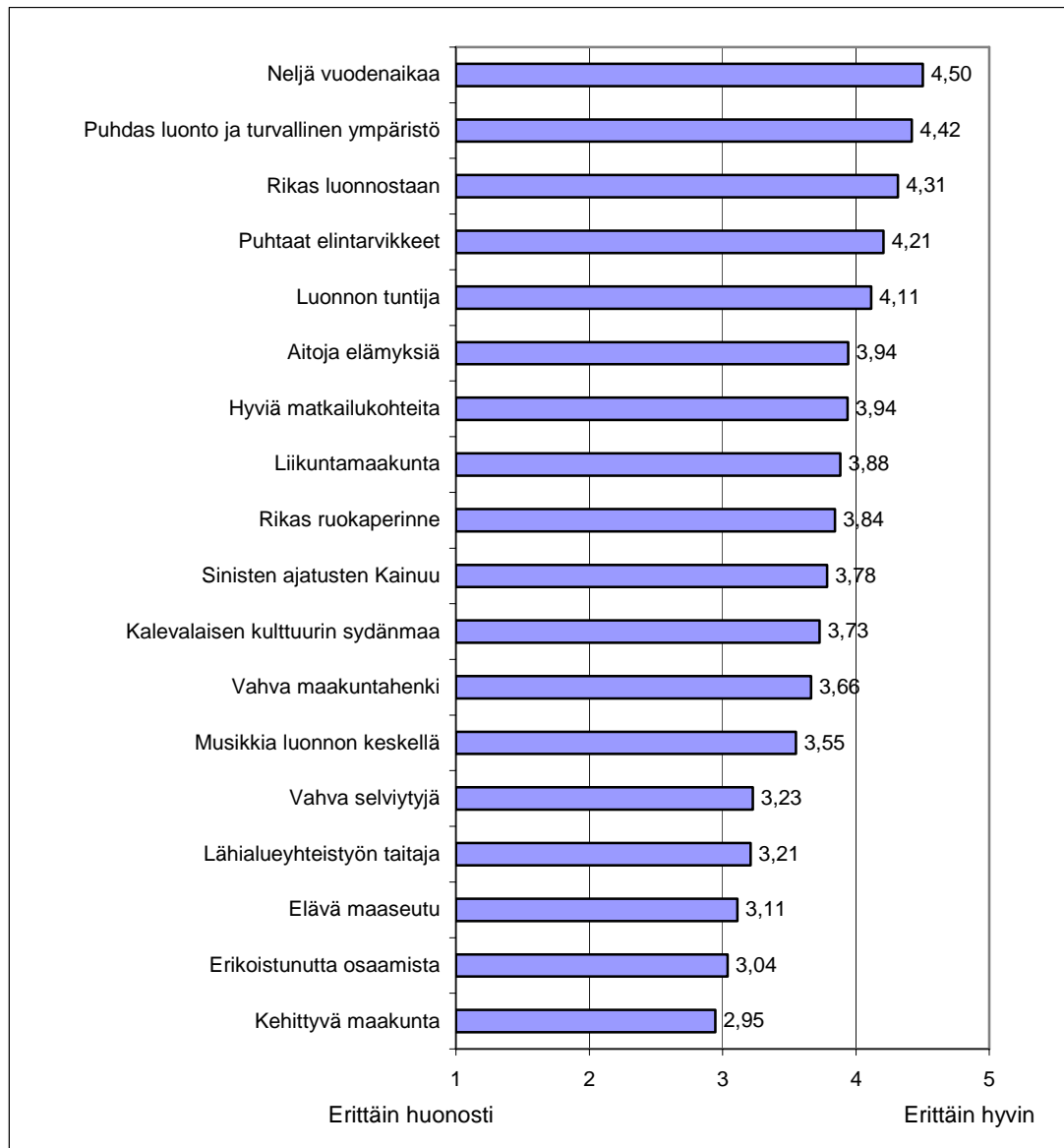
teet/kulttuuri/historia, työttömyys sekä väestöpohja pakenee/ikääntyy (Kuvio 9.). Kaikissa kolmessa tutkimuksessa (1997, 2000, 2004) kainuulaiset ovat tuoneet esille maakunnan ongelmat: työttömyyden ja väestökadon. Aiempiin tutkimuksiin verrattuna tässä tutkimuksessa myös muun Suomen edustajat toivat esille työttömyyden ja väestökadon voimakkaammin kuin aikaisemmin. Ryysyranta- ja nälkämaakomentit alkavat hävitä, samoin kommentit, jotka koskivat elintarvikkeita. Muun Suomen edustajien vastauksissa nousi nyt uutena esille Kainuu matkailumaakuntana.

4.2 Maakunnan perusviestit

Seuraavassa tarkastelussa tutkitaan maakunnan perusviestien osuvuutta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1-5, kuinka hyvin 18 positiivista väittämää kuvaavat Kainuuta. Arvosana yksi tarkoittaa heikointa tulosta eli väittämä kuvaa Kainuuta huonosti ja arvosana viisi tarkoittaa, että vastaajan mielestä väittämä kuvaa Kainuuta erittäin hyvin.

Kainuuta parhaiten kuvaaviksi väittämiksi nousivat *neljä vuodenaikaa, puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, rikas luonnostaan, puhtaat elintarvikkeet ja luonnon tuntija* (Kuvio 10.). Näiden kaikkien keskiarvot olivat yli neljä. Huonoimmiksi arvioitiin *kehittyvä maakunta, erikoistunutta osaamista, elävä maaseutu, lähialueyhteistyön taitaja ja vahva selviytyjä*.

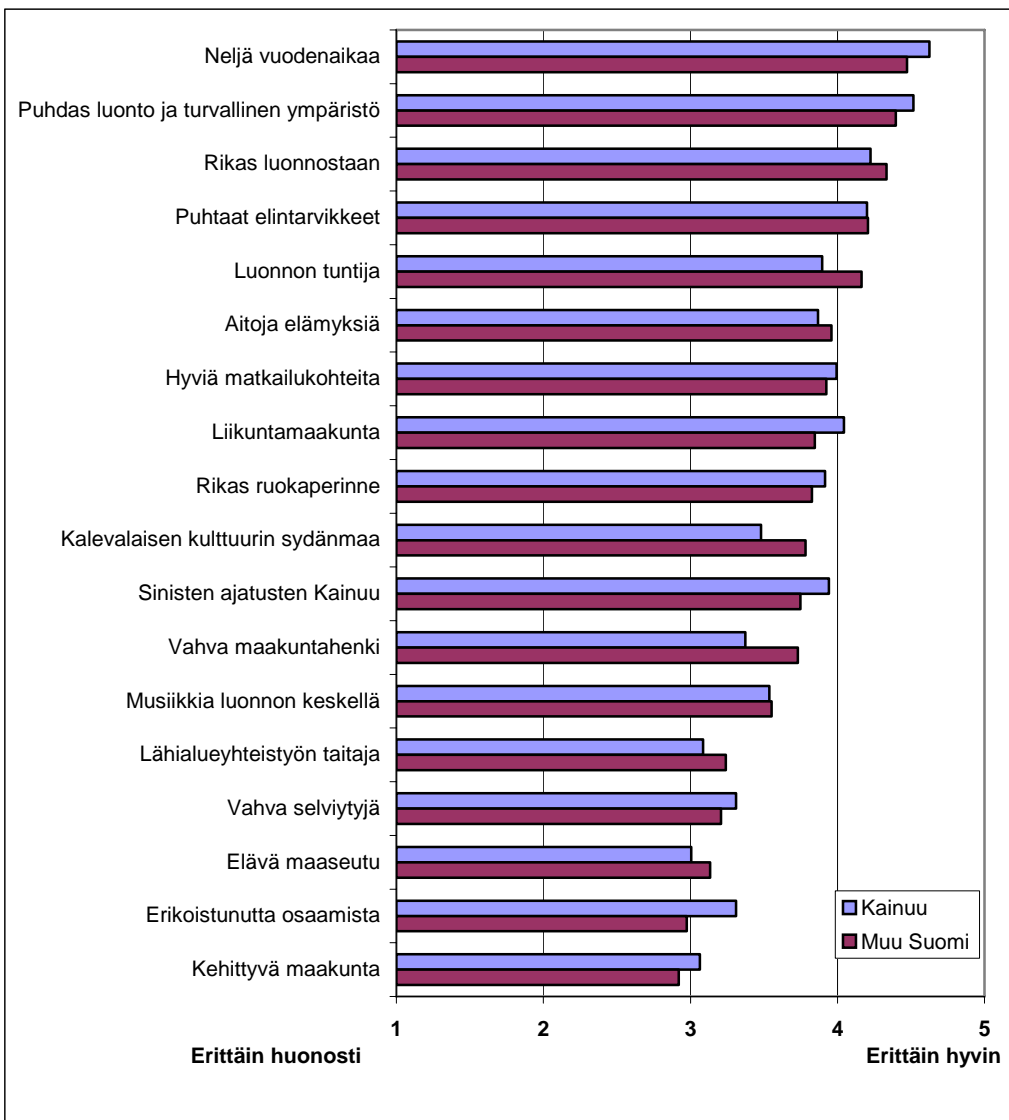
Kainuulaiset sekä muun Suomen edustajat asettivat parhaimmiksi Kainuuta kuvaaviksi väitteiksi samat neljä tärkeintä (Kuvio 11.). Eroja kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien välillä kuitenkin löytyi joissakin väittämässä. Kainuulaisten mielestä *neljä vuodenaikaa, puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, liikuntamaakunta, Sinisten ajatusten Kainuu* ja *erikoistunut osaaminen* kuvasivat Kainuuta paremmin kuin muuta Suomea edustavien mielestä. Muun Suomen edustajien mielestä taas *luonnon tuntija, kalevalaisen kulttuurin sydänmaa, lähialueyhteistyön taitaja* ja *vahva maakuntahenki* kuvasivat Kainuuta paremmin kuin kainuulaisten mielestä.

Kuvio 10. “Soveltuvatko seuraavat väittämät kuvamaan Kainuuta?” Maakunnan perusviestien keskiarvot kaikilta vastaajilta

Vuoden 2000 tutkimuksessa oli väittämiin tehty muutamia muutoksia ja lisäyksiä verrattuna vuoteen 1997. Vuoden 2004 tutkimuksessa käytettiin samoja väittämiä kuin vuonna 2000. Verrattaessa vuosien 1997, 2000 ja 2004 tutkimustuloksia vuonna 1997 vastaajien mielestä väitteet kuvasivat parhaiten Kainuuta eli silloin ajateltiin kaikkein positiivisimmin ja vastaavasti vuonna 2000 negatiivisimmin. Kun verrataan vuosien 2004 ja 2000 tuloksia, niin väitteiden *puhdas luonto ja turvallinen ympäristö*, *aitoja elämyksiä* sekä *musiikkia luonnon keskellä* arvostus pysyi samana. Kaikkia muita väitteitä arvostettiin enemmän vuonna 2004. Verrattaessa vuosien 2004 ja 1997 tuloksia ainoastaan väitteitä *liikuntamaakunta* ja *neljä vuodenaikaa* arvostettiin enemmän nyt

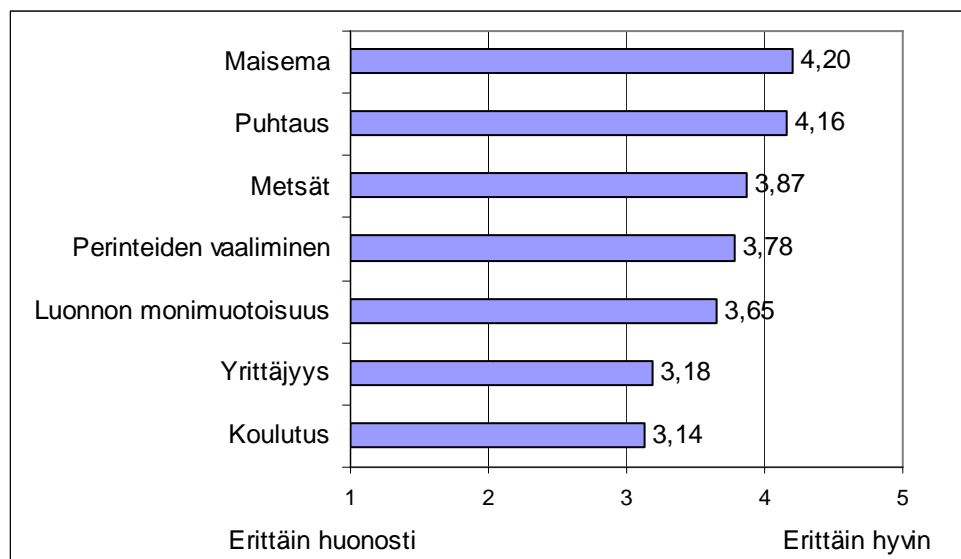
vuonna 2004 kuin 1997. Väitteiden *luonnon tuntija, rikas ruokaperinne, kalevalaisen kulttuurin sydänmaa, vahva selviytyjä ja puhtaat elintarvikkeet* arvostus nousi vuonna 2004 vuoden 1997 tasolle. *Puhdas luonto ja turvallinen ympäristö* on koettu aina samalla tasolla. Kaikkien muiden väitteiden, *rikas luonnostaan, aitoja elämyksiä, Sinisten ajatusten Kainuu, vahva maakuntahenki, musiikkia luonnon keskellä, lähialueyhteistyön taitaja, elävä maaseutu sekä kehittyvä maakunta*, arvioitiin vuonna 1997 kuvaavan paremmin Kainuuta kuin vuonna 2004 (Liite 1.).

Kuvio 11. “Soveltuvatko seuraavat väittämät kuvaamaan Kainuuta?” Maakunnan perusviestien keskiarvot kainuulaisilta ja muuta Suomea edustavilta vastaajilta

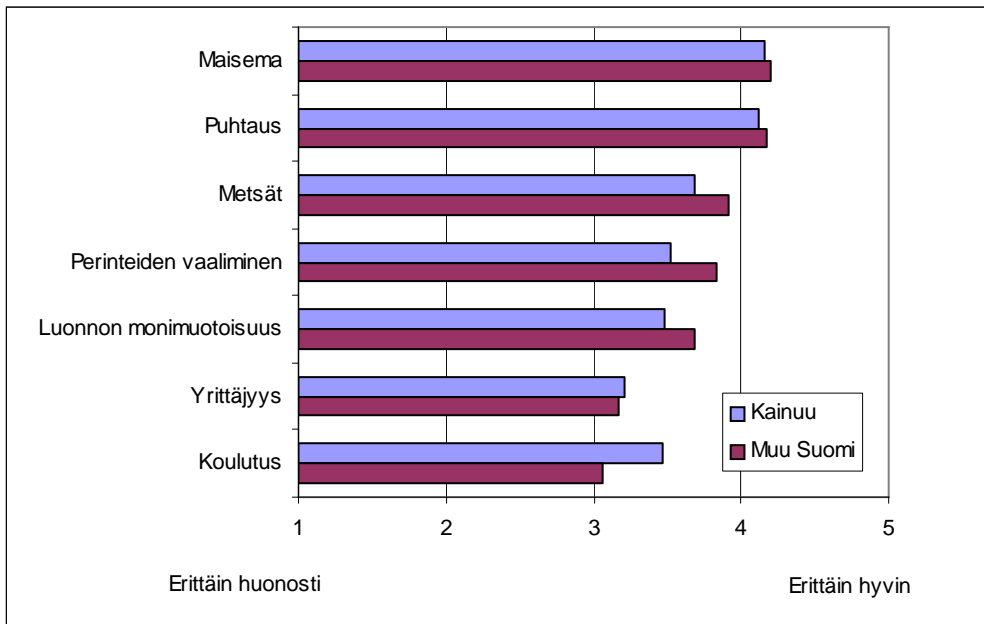
4.3 Miten asioita on hoidettu Kainuussa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka hyvin seitsemän asiakokonaisuutta on hoidettu Kainuussa. Arviointi tapahtui asteikolla 1-5 (1= hoidettu erittäin huonosti, 5= hoidettu erittäin hyvin). *Maisema* ja *puhtaus* koettiin parhaiten hoidetuiksi ja huonoimmin hoidetuiksi *koulutus* ja *yrittäjyys* (Kuvio 12.).

Kuvio 12. “Miten seuraavia asioita on hoidettu Kainuussa?” Kaikkien vastaajien mielipiteiden keskiarvot

Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien vastaajien vastauksia verrattaessa molemmilla ryhmillä olivat nämä kaksi parhaiten hoidettua ja kaksi huonoiten hoidettua asiakokonaisuutta samat (Kuvio 13.). Kainuulaiset arvioivat lisäksi samalle tasolle *koulutuksen* kuin *luonnon monimuotoisuuden*. Muuta Suomea edustavat olivat kainuulaisia positiivisempia. He arvioivat korkeammalle *perinteiden vaalimisen*, *luonnon monimuotoisuuden* ja *metsien hoidon*. Kainuulaiset arvioivat ainoastaan *koulutuksen* korkeammalle kuin muuta Suomea edustavat.

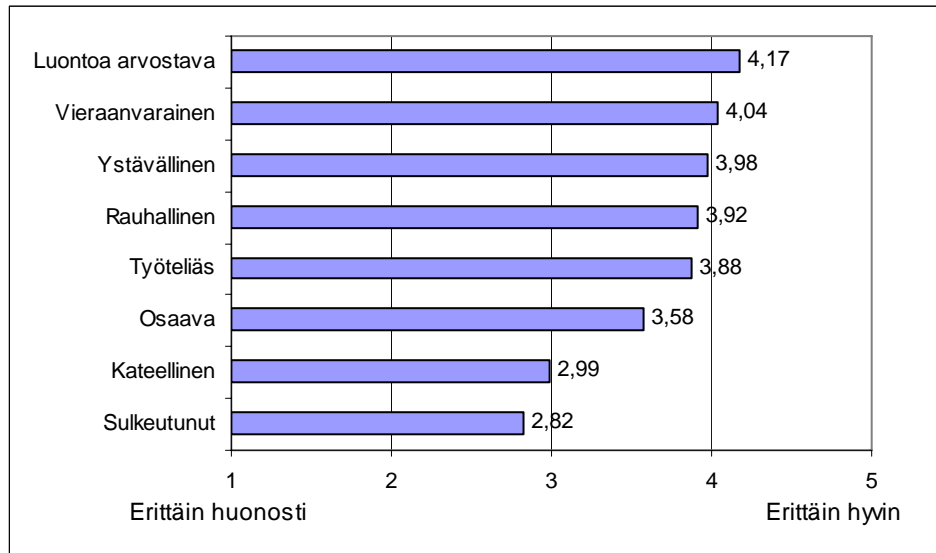
Kuvio 13. ”Miten seuraavia asioita on hoidettu Kainuussa?” Kainuuta ja muuta Suomea edustavien vastaajien mielipiteiden keskiarvot

Tämä kysymys on toteutettu täsmälleen samanlaisena jokaisessa kolmessa tutkimuksessa. Vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksissa nousivat samat kaksi parhaiten hoidettua ja samat kaksi huonoiten hoidettua asiaa esille kuin tässä tutkimuksessa (Liite 1.). Vertaattaessa eri vuosien tuloksia vuonna 2000 oltiin kaikkein negatiivisimpia. *Luonnon monimuotoisuutta* lukuun ottamatta kaikki muut osa-alueet koettiin huonommin hoidetuksi vuonna 2000 kuin muina vuosina. *Luonnon monimuotoisuus* oli vuosina 2000 ja 2004 samalla tasolla. Vuonna 1997 oltiin positiivisimpia, ainoastaan *metsien ja puhtauden hoito* koettiin samalle tasolle kuin vuonna 2004, muut arvioitiin korkeammalle.

4.4 Mitkä ominaisuudet kuvaavat kainuulaista ihmistä

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka hyvin kahdeksan annettua ominaisuutta kuvaavat kainuulaista ihmistä asteikolla 1-5 (1=kuvaa erittäin huonosti, 5=kuvaa erittäin hyvin). Osa ominaisuuksista oli positiivisia ja osa negatiivisia. Lisäksi vastaajille annettiin mahdollisuus itse kertoa yksi edellä mainitsematon piirre, joka kuvaa kainuulaista ihmistä.

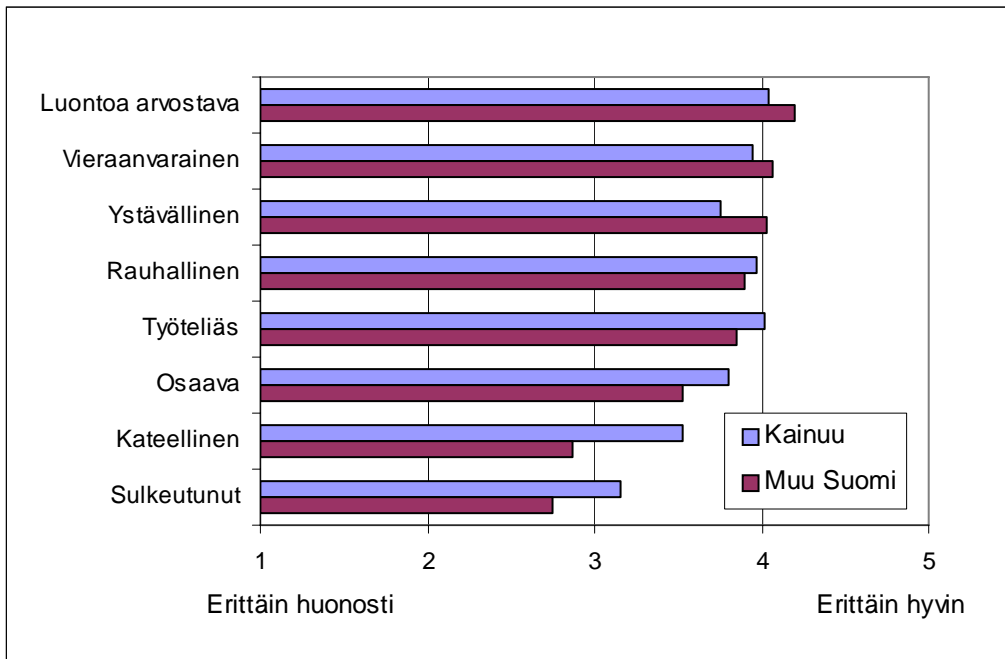
Kainuulaista parhaiten kuvaaviksi ominaisuuksiksi nousivat *luontoa arvostava* ja *vieraanvarainen*, seuraavaksi *ystävällinen*, *rauhallinen* ja *työteliäs* (Kuvio 14.). Kainuulaiset itse asettivat *työteliään* toiselle sijalle. Sekä kainuulaiset että muuta Suomea edustavat laittoivat *kateellisen* ja *sulkeutuneen* viimeisiksi.

Kuvio 14. “Miten seuraavat ominaisuudet kuvaavat kainuulaista ihmistä?” Kaikkien vastaajien mielipiteiden keskiarvot

Muuta Suomea edustavat arvioivat kainuulaisia enemmän *luontoa arvostavaksi* ja *ystävälliseksi* kuin itse kainuulaiset. Kainuulaiset taas pitivät itseään *osaavampana*, *työteliäämpänä*, *kateellisempänä* ja *sulkeutuneempänä* kuin mitä muun Suomen edustajat arvioivat (Kuvio 15.).

Vastaajat itse toivat esille kainuulaista kuvaaviksi adjektiiveiksi: avulias, huumorintajuinen, juro, kunnioittava, lupsakka, lämminhenkinen, maalainen, omaperäinen, puhe- lias, rehellinen, rehti, rohkea, sanansamittainen, sitkeä, suoraselkäinen, sydämellinen, tavallinen, vaatimaton, varautunut ja yhteistyöhenkinen. Lisäksi kainuulaista pidettiin selviytyjänä ja valittajana.

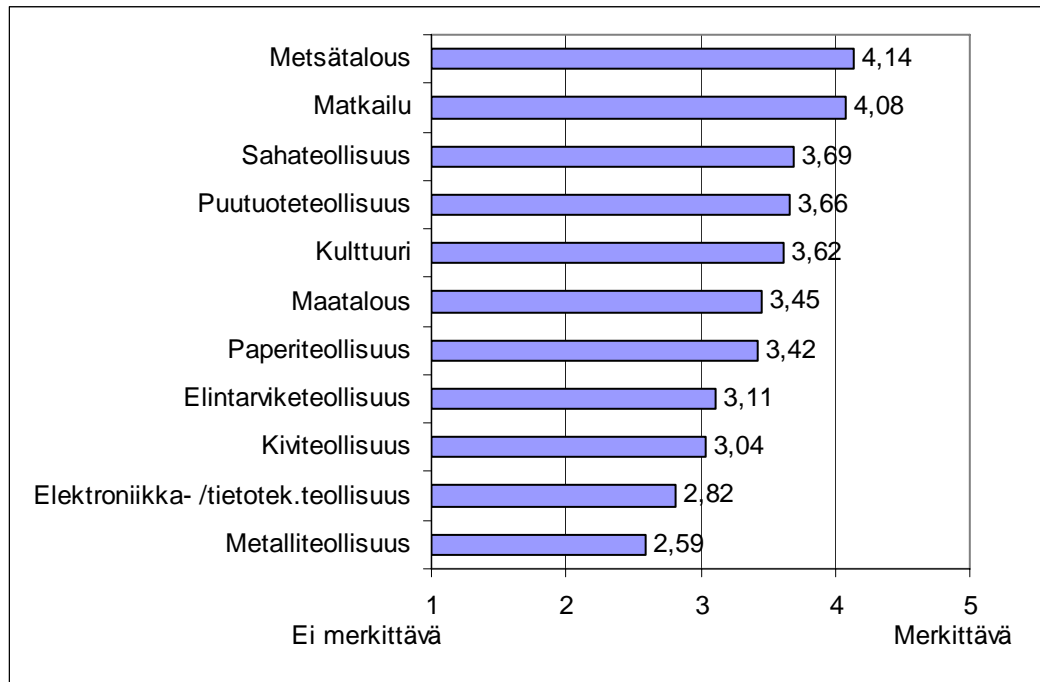
Kuvio 15. “Miten seuraavat ominaisuudet kuvaavat kainuulaista ihmistä?” Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien mielipiteiden keskiarvot

Vuoden 2000 tutkimuksessa nousivat kainuulaista parhaiten kuvaaviksi samat neljä ominaisuutta *luontoa arvostava*, *rauhallinen*, *vieraanvarainen* ja *ystävällinen* sekä kahdeksi huonoimmin kuvaaviksi adjektiiveiksi samat kuin tässä tutkimuksessa (Liite 1.). Vuonna 2004 kainuulainen ihminen määriteltiin enemmän *ystävälliseksi*, *rauhalliseksi*, *osaavaksi*, *vieraanvaraiseksi*, *työteliääksi*, *luontoa arvostavaksi* ja vähemmän *sulkeutuneeksi* kuin vuonna 2000. Kainuulaista ihmistä arvioitiin nyt positiivisemmin. Vuoden 1997 tutkimuksessa arvioitavia ominaisuuksia oli vähemmän. Arvioidtavina oli kateellinen, osaava, rauhallinen, sulkeutunut ja ystävällinen. Tutkimuksen 1997 mukaan kainuulaista kuvasi vuoteen 2004 verrattuna vieläkin enemmän ominaisuudet *ystävällinen* ja *rauhallinen*, mutta myös *sulkeutunut*. *Kateellisuus* on pysynyt koko ajan samalla keskimääräisellä tasolla.

4.5 Merkittävimmät toimialat

Vastaajat arvioivat yhdentoista toimialan merkittävyyttä maakunnassa asteikolla 1-5 (1=ei ollenkaan merkitystä, 5=erittäin merkittävä). *Metsätalous* ja *matkailu* osoittautuivat merkittävimmiksi, seuraavaksi nousivat *sahateollisuus*, *puutuoteteollisuus* ja

kulttuuri. Vähiten merkittäviksi arvioitiin *metalliteollisuus* sekä *elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuus* (Kuvio 16.).

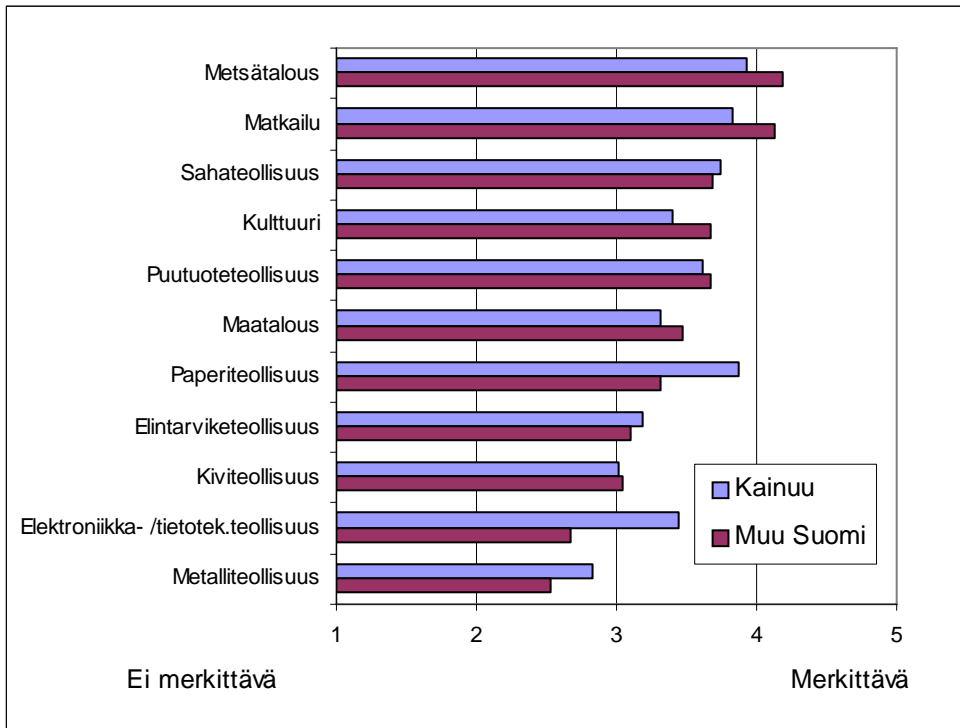

Kuvio 16. ”Mitkä seuraavista toimialoista ovat merkittäviä Kainuussa?” Kaikkien vastaajien mielipiteiden keskiarvot

Kainuulaiset nostivat edellä mainittujen tärkeimpien joukkoon lisäksi *paperiteollisuuden*, laittaen sen toiseksi tärkeimmäksi. Eroja kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien välillä löytyi. *Metsätalous*, *matkailu*, *kulttuuri* ja *maatalous* olivat muuta Suomea edustavien mielestä merkittävämpiä kuin kainuulaisten mielestä. Kainuulaiset taas pitivät *paperiteollisuutta*, *elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuutta* sekä *metalliteollisuutta* merkittävämpinä kuin muun Suomen edustajat (Kuvio 17.). Vertailun vuoksi taulukossa 4 on Kainuun avaintoimialojen liikevaihto ja työllistävyys vuonna 2003. Puuala sekä ICT ja elektroniikka-ala olivat liikevaihdoltaan suurimpia Kainuussa. Puuala, ICT ja elektroniikka-ala sekä elämystuotanto (matkailu, kulttuuri, liikunta) työllistivät toimialoista eniten.

Vertailu vuosien 2000 ja 2004 välillä osoittaa, että tässä tutkimuksessa nousivat esille samat merkittävät ja vähemmän merkittävät toimialat kuin vuoden 2000 tutkimuksessa. *Elintarviketeollisuutta* ja *kulttuuria* arvioitiin merkittävämmiksi vuonna 2004 kuin 2000, kun taas *paperiteollisuutta* vähemmän tärkeäksi. Vuoden 1997 tutkimuksessa

oli vain viisi samaa toimialaa kuin 2000 ja 2004, joten vertailu vuoteen 1997 pystyttiin tekemään vain näiltä osin. *Matkailu, maatalous, elintarviketeollisuus ja elektroniikateollisuus* arvioitiin vähemmän merkittäviksi vuonna 2004 kuin 1997. *Metalliteollisuus* oli pysynyt samalla tasolla (Liite 1.).

Kuvio 17. ”Mitkä seuraavista toimialoista ovat merkittäviä Kainuussa?” Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien mielipiteiden keskiarvot

Taulukko 4. Kainuun avaintoimialojen liikevaihto ja työllistävyys 2003 (Kainuun kehittämisohjelma 2003-2006)

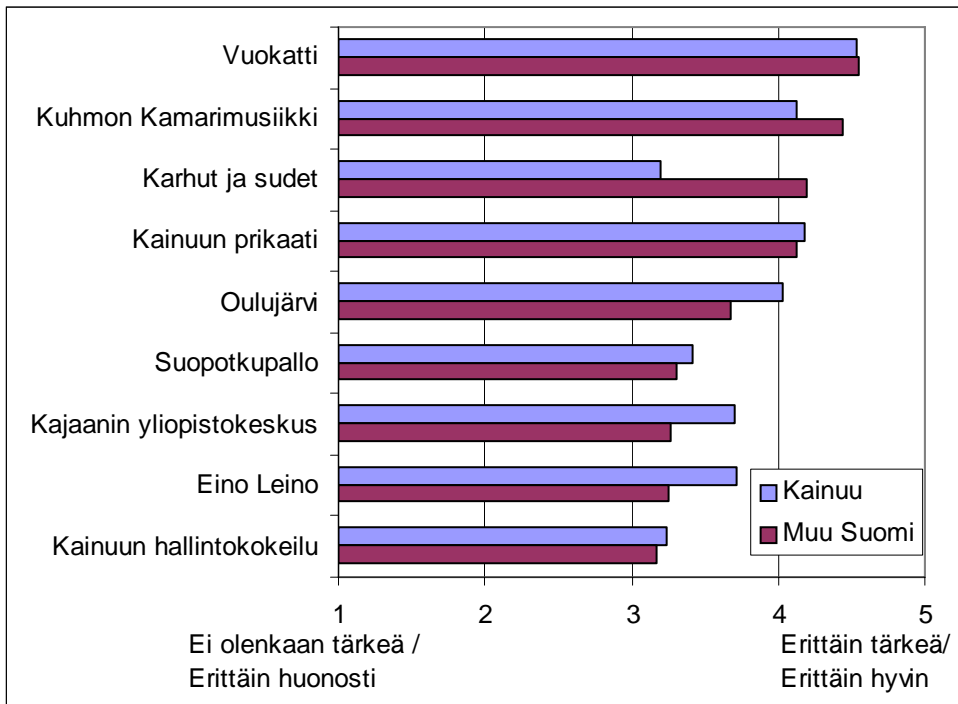
Ala	Liikevaihto (1000 €)	%	Työllistävyys (henk.)	%
Puuala	548 387	58,9	2 258	38,2
ICT ja elektroniikka-ala	138 972	14,9	1 091	18,5
Matkailu, kulttuuri, liikunta	78 424	8,4	1 021	17,3
Metalliala	73 527	8,0	830	14,0
Kiviala	57 114	6,1	241	4,1
Elintarvikeala	34 408	3,7	466	7,9
Yhteensä	930 832		5 907	

4.6 Maakuntakuvan kannalta tärkeät asiat

Kainuulaisia vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeänä he pitävät yhdeksää Kainuuseen liittyvää asiaa Kainuun maakuntakuvan kannalta. Arviointi tapahtui asteikolla 1-5 (1=ei ollenkaan tärkeä, 5=erittäin tärkeä). Vastaavasti muuta Suomea edustavilta vastaajilta kysyttiin, kuinka hyvin he mieltävät Kainuuseen samat yhdeksän asiaa asteikolla 1-5 (1=erittäin huonosti, 5=erittäin hyvin). Kummankin ryhmän vastaajat pystyivät esittämään annettujen asioiden lisäksi jonkin omasta mielestä tärkeän asian.

Kainuulaiset asettivat maakuntakuvan kannalta tärkeimmiksi *Vuokatin*, sitten *Kainuun prikaatin*, *Kuhmon Kamarimusiikin* ja *Oulujärven* (Kuvio 18.). *Karhuja ja susia*, *Kainuun hallintokokeilua* sekä *suopotkupalloa* kainuulaiset pitivät annetuista vaihtoehdoista vähiten tärkeimpinä. Muuta Suomea edustavat mielsivät Kainuuseen parhaiten *Vuokatin*, sitten *Kuhmon Kamarimusiikin*, *karhut ja sudet* sekä *Kainuun prikaatin*, kun taas huonoimmin Kainuuseen miellettiin *Kainuun hallintokokeilu*, *Eino Leino*, *Kajaanin yliopistokeskus* ja *suopotkupallo*. Korkeakoulututkinnon suorittaneet tiesivät *Kainuun hallintokokeilun* paremmin kuin vähemmän koulutetut, samoin iäkkäämmät paremmin kuin nuoremmat. Iäkkäämmät mielsivät Kainuuseen nuorempia vastaajia paremmin myös *Kuhmon Kamarimusiikin*, *Oulujärven*, *Eino Leinon* ja *Kainuun prikaatin*.

Kainuulaiset arvostivat *Oulujärveä*, *Eino Leinoa* ja *Kajaanin yliopistokeskusta* enemmän kuin muuta Suomea edustavat. *Kuhmon Kamarimusiikki* sekä *karhut ja sudet* nousivat korkeammalle muun Suomen edustajien mielestä.

Kuvio 18. ”Miten tärkeitä asioita Kainuulle / Miten hyvin asiat mielletään Kainuuseen? Kainuulaisten ja muuta Suomea edustavien mielipiteiden keskiarvot

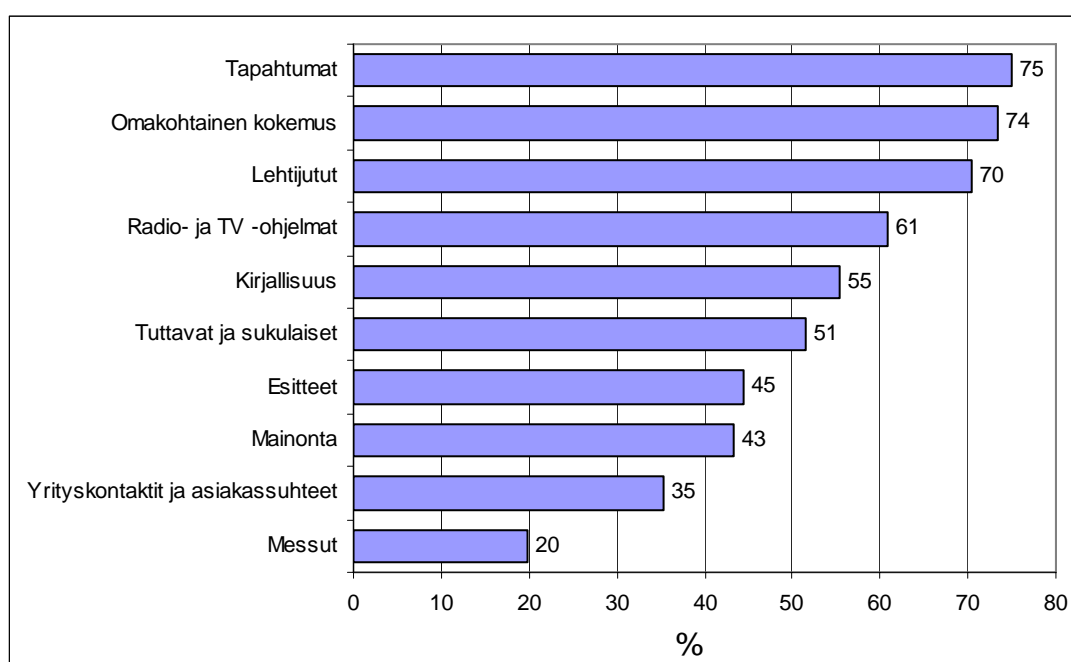
Kainuulaiset itse ehdottivat Kainuun maakuntakuvan kannalta tärkeiksi seuraavia asioita: Otanmäen vaunutehdas, Paljakka, Ukkohalla, Katinkulta, kesätahtumat, Kainuun soutu, Manamansalo, ja Kainuun Sanomat, tässä järjestyksessä. Kaikki edellä mainitut saivat useamman maininnan.

Muuta Suomea edustavat vastaajat taas toivat esille seuraavia asioita, jotka he mieltävät Kainuuseen: Ilmari Kianto (23 mainintaa), Raatteen tie (12), Katinkulta (9), Sotkamon Jymy (7), Veikko Huovinen, leipäjuusto, hyvät marjamaastot, rönttöset, Hossa, Kajaanin linnanrauniot, Sotkamo, Suomussalmi, Kainuun rastiviikko, Kalle Päätaalo, Kajaanin kaupunki ja kaupungin teatteri. Kaikki edellä mainitut asiat saivat useamman maininnan.

Tässä tutkimuksessa Kainuuseen liittyviä asioita oli osittain muutettu vuoden 2000 tutkimuksesta. Molemmissa tutkimuksissa kuitenkin sijoittuivat ensimmäisiksi *Kuhmon Kamarimusiikki* ja *Vuokatti*.

4.7 Mielikuvan muodostumiseen vaikuttavat tekijät

Muuta Suomea edustavilta vastaajilta kysyttiin tekijöitä, jotka olivat vaikuttaneet heidän mielikuvansa muodostumiseen Kainuusta. Merkittävin mielikuvaan vaikuttava tekijä oli *tapahtumat*, seuraavaksi nousivat *omakohtainen kokemus* ja *lehtijutut*. Merkittäviä olivat myös *radio- ja TV-ohjelmat*, *kirjallisuus* sekä *tuttavat ja sukulaiset* (Kuvio 19.). Vähiten mielikuvaan katsottiin vaikuttavan *messut* sekä *yrityskontaktit ja asiakassuhteet*.

Kuvio 19. Muuta Suomea edustavien vastaajien Kainuu-mielikuvan muodostumiseen vaikuttaneet tekijät

Kaikissa kolmessa tutkimuksessa (1997, 2000 ja 2004) nousivat esille Kainuu-mielikuvaan eniten vaikuttaneina tekijöinä samat kolme: *tapahtumat*, *omakohtainen kokemus* ja *lehtijutut*. Samoin kaikissa kolmessa tutkimuksessa olivat kaksi vähiten vaikuttanutta tekijää samat: *messut* sekä *yrityskontaktit ja asiakassuhteet*.

Verrattaessa vuosien 2000 ja 2004 tuloksia vuonna 2004 kaikkien muiden tekijöiden vaikutus oli vähäisempää paitsi, *tuttavien ja sukulaisten* merkitys mielikuvan muodostumiseen oli pysynyt samana ja *messujen* merkitys noussut, vaikkakin sen vaikutusta

muuten pidettiin vähäisenä. Kuitenkin vuonna 2004 *radio- ja TV-ohjelmien, lehtijuttujen, tapahtumien* sekä myös *messujen* vaikutus oli suurempaa kuin vuonna 1997 (Liite 4.).

4.8 Loppukommentit

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat vielä vapaasti kommentoida Kainuun mielikuvaa tai viestintää. Kainuulaisista 5 % ja muuta Suomea edustavista 32 % käytti tätä mahdollisuutta hyväkseen.

Kainuulaisten kommenteissa toivottiin kainuulaisten yhteistyön parantamista sekä Kainuun markkinoinnin lisäämistä. Eräs vastaaja esitti: ”Kainuulaiset pärjäisivät paremmin, kun puhaltaisivat yhteen hiileen”. Eräs vastaajista toivoi Nälkämaa-imagon poistamista mainonnasta. Mainontaa toivottiin lisäävän ennen kaikkea maakunnan ulkopuolelle.

Muuta Suomea edustavien kommenteissa nousivat ylivoimaisesti eniten Kainuun luonto ja maisemat sekä markkinointi. Kainuuta kuvattiin kauniiksi, rauhalliseksi, jylhäksi, korpiseksi ja syrjäiseksi paikaksi, josta löytyy hyviä metsästys- ja kalastuspaikkoja. Eräs vastaaja tiivisti useiden antaman viestin: ”Kainuun maisemassa sielu lepää”. Muutamit vastaajat vertasivat Kainuuta Lappiin: ”Rauhallista, parempi kuin Lappi”. ”Monet eivät tiedä, että Kainuu on eteläisin paikka, missä on Lapin tuntua”. Kainuun näkyvyyttä ja mainontaa toivottiin enemmän. Eräs vastaaja kommentoi: ”Kainuu saisi tuoda enemmän esille luontoa, ihmisiä, kulttuuria ja tapahtumia”. Luonton ja urheilun esille tuomista toivottiin useissa kommenteissa: ”Urheilua voisi markkinoida tehokkaammin, esim. Vuokatin liikuntamahdollisuudet”. Useat vastaajat antoivat ehdotuksia Kainuun markkinointiin: ”rauhallisuus, hiljaisuus ja eräretkeily”. Isot tapahtumat, kuten asuntomessut ja Kuhmon Kamarimusiikki ovat tuoneet Kainuulle näkyvyyttä ja sellaisia toivottiin lisää jatkossakin. Vastaajissa oli useita, jotka eivät kuitenkaan tienneet Kainuusta juuri mitään.

Omaakohtaiset kokemukset nousivat esille muuta Suomea edustavien vastaajien kommenteissa. Useat totesivat: ”Hyvä vapaa-ajanviettopaikka”. Muutamit vastaajat ker-

toivat tulevansa käymään Kainuussa tulevien kuukausien aikana. Kainuulainen ihminen arvioitiin iloiseksi, mukavaksi ja ahkeraksi. Kainuun murretta pidettiin mukavana ja maakuntalaulua keuhuttiin.

Osa muuta Suomea edustavien vastaajien kommentteista koski Kainuun imagoa. Yleensä ottaen imagoa koskevat kommentit olivat positiivisia. Niistä eräs: ”Hyvä maakunta, hyvä että kuuluu Suomelle”. Negatiivisina kommentteina nousivat esille useimmin työttömyys, väestökato ja tukien varassa eläminen: ”Koettakaa saada väki pysymään Kainuussa”.

Muun Suomen edustajat antoivat kommentteja Kainuun hallintokokeilusta. Vastaajat toivoivat lisää tietoa hallintokokeilusta sekä toivoivat menestystä uudelle maakuntakokeilulle ja sen onnistumiselle. Lisäksi vastaajat kertoivat odottavansa mielenkiinnolla Kainuun hallintokokeilun tuloksia.

Maakuntakuvatutkimusta kommentoitiin muutamissa vastauksissa: ”Toivotaan, että tällaiset tutkimukset johtavat kehittäviin toimenpiteisiin”. Vastaajat kertoivat odottavansa innolla tutkimuksen tuloksia ja toivoivatkin tutkimuksen olevan esillä useassa mediassa. Eräs kommentti kuului: ”Laittakaa eri lehtiin tämän tutkimuksen tulokset”.

5 Ryhmittäin vertailut

Vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksissa eri ryhmien tuloksia Kainuun perusviesteistä, asioiden hoitamisesta maakunnassa, kainuulaisten ihmisten määritelmistä ja Kainuun merkittävimmistä toimialoista arvioitiin vertaamalla ryhmäkeskiarvoa koko aineiston keskiarvoon. Tässä tutkimuksessa vertailu tehtiin samoin vertaamalla koko aineiston (kaikkien vastanneiden) keskiarvoon eikä vertaamalla ryhmäkeskiarvoa muiden vastaajien keskiarvoon, mikä olisi voinut olla perustellumpi tutkimustapa. Eri menetelmät antavat hiukan eri vastauksia. Kaikki kolme tutkimusta on tehty tältä osin samalla tavalla eli on tutkittu poikkeako ryhmän keskiarvo koko aineiston keskiarvosta. Tulosten vertailussa on kerrottu kaikki tilastollisesti havaitut erot, vaikka ne olisivat hyvin pieniäkin.

Liitteessä 5 ovat ryhmien keskiarvot sekä keskihajonnat ja liitteessä 6 ryhmittäiset diagrammit. Liitteessä 3 on diagrammeja eri ryhmien tulosten vertailemiseksi. Lisäksi liitteessä 2 ovat diagrammit jokaisen toimialan tuloksista vuosina 1997, 2000 ja 2004.

Suuri yleisö (muu Suomi)

Suurelle yleisölle on hyvin onnistuttu viestittämään Kainuun perusviestit. Kehittyvä maakunta, vahva selviytyjä, rikas ruokaperinne, luonnon tuntija, hyviä matkailukohteita, elävä maaseutu ja vahva maakuntahenki nousivat keskiarvon

yläpuolelle. Ainoastaan puhdas luonto ja turvallinen ympäristö noteerattiin keskiarvoa huonommaksi. Metsien ja maiseman hoito, perinteiden vaaliminen sekä yrittäjäyys koettiin keskiarvoa paremmiksi. Kainuulainen arvioitiin koko aineiston keskiarvoa osavammaksi, työteliäämmäksi, luontoa arvostavammaksi, vieraanvaraisemmaksi, vähemmän kateelliseksi ja vähemmän sulkeutuneeksi. Metalliteollisuutta, elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuutta ja paperiteollisuutta pidettiin keskiarvoa vähemmän merkittävänä, mutta maatalous arvioitiin keskiarvoa merkittävämmäksi.

Suuri yleisö (Kainuu)

Perusviesteistä erikoistunut osaaminen, neljä vuodenaikaa ja liikuntamaakunta nostettiin keskiarvoa korkeammalle, kun taas kalevalaisen kulttuurin sydänmaa, luonnon tuntija ja vahva maakuntahenki noteerattiin keskiarvon alle. Luonnon monimuotoisuus, metsien hoito ja perinteiden vaaliminen jäivät keskiarvon alapuolelle, mutta koulutus nostettiin keskiarvoa korkeammalle. Kainuulaiset pitivät itseään osavampana, työteliäämpänä, sulkeutuneempana, kateellisempänä ja vähemmän ystävällisenä kuin mitä mieltä yleensä oltiin. Metalliteollisuutta, elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuutta sekä paperiteollisuutta pidettiin enemmän merkittävänä kuin keskimäärin, kun taas metsätaloutta, matkailua ja kulttuuria keskimääräistä vähemmän merkittävänä.

Suuri yleisö (Kainuu) / Suuri yleisö (muu Suomi)

Kainulaiset suuren yleisön edustajat nostivat ei-kainuulaisia korkeammalle seuraavat asiat: puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, erikoistunutta osaamista, neljä vuodenaikaa, liikuntamaakunta, koulutus, osaava, kateellinen, sulkeutunut, paperiteollisuus, elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuus ja metalliteollisuus. Ei-kainuulaiset suuren yleisön edustajat nostivat kainuulaisia korkeammalle seuraavat asiat: vahva maakuntahenki, kalevalaisen kulttuurin sydänmaa, luonnon tuntija, elävä maaseutu, metsät, perinteiden vaaliminen, luonnon monimuotoisuus, luontoa arvostava, vieraanvarainen, ystävällinen, metsätalous, matkailu, kulttuuri ja maatalous (Liite 3.).

Kansanedustajat

Kansanedustajien tulokset olivat koko aineiston keskitasoa, mistä poikkeuksena positiiviseen suuntaan olivat elämysten puolelta musiikkia luonnon keskellä ja toimialojen puolelta paperiteollisuus ja kulttuuri.

Media

Perusviesteistä arvioitiin keskiarvoa korkeammalle rikas luonnostaan sekä neljä vuodenaikaa ja keskitasoa alemmaksi vahva selviytyjä sekä elävä maaseutu. Yrittäjyys ja koulutus olivat aineiston keskiarvon alapuolella, samoin osaava ja työteliäs. Paperiteollisuutta, metsätaloutta ja kulttuuria mediaryhmä piti keskiarvoa merkittävämpinä.

Viranomaiset

Viranomaisten vastaukset olivat useissa kohdissa keskitasoa negatiivisempia. Perusviesteistä erikoistunutta osaamista, vahva selviytyjä, hyviä matkailukohteita, elävä maaseutu ja rikas ruokaperinne arvostettiin keskiarvoa heikommiksi. Maiseman hoito, perinteiden vaaliminen ja yrittäjyys arvioitiin myös keskiarvon alapuolelle. Viranomaiset pitivät kainuulaisia vähemmän osaavana ja vähemmän työteliäänä kuin keskimäärin pidettiin. Toimialoista puutuoteteollisuutta pidettiin keskiarvoa vähemmän merkittävänä. Ainoastaan musiikkia luonnon keskellä arvostettiin keskimääräistä enemmän.

Media / Kansanedustajat / Viranomaiset

Verrattaessa median edustajien, kansanedustajien ja viranomaisten tuloksia keskenään kansanedustajat ajattelivat positiivisimmin (Liite 3.). Vahva selviytyjä, koulutus, yrittäjyys ja työteliäs asetettiin kansanedustajien puolelta korkeammalle kuin median ja erikoistunutta osaamista, rikas ruokaperinne, yrittäjyys, osaava ja työteliäs asetettiin kansanedustajien puolelta korkeammalle kuin viranomaisten. Media taas asetti viranomaisia korkeammalle maiseman ja puutuoteteollisuuden.

Matkailu

Matkailualan edustajien vastaukset olivat keskiarvon tasoisia. Hyviä matkailukohteita ja kiviteollisuus jäivät keskiarvon alapuolelle, kun taas kainuulaiset arvioitiin keskiarvoa vähemmän sulkeutuneiksi.

Kulttuuri

Kulttuurialan edustajien vastaukset olivat keskimääräisellä tasolla. Keskiarvon alapuolelle jäivät kehittyvä maakunta, liikuntamaakunta, Sinisten ajatusten Kainuu ja koulutus.

Mekaaninen puunjalostus

Keskimääräistä arvoa alemmaksi jäivät kehittyvä maakunta, erikoistunutta osaamista, perinteiden vaaliminen, koulutus ja elintarviketeollisuus. Mekaanisen puunjalostuksen edustajat arvioivat ainoastaan puhtaan luonnon ja turvallisen ympäristön keskiarvon yläpuolelle.

Metalli

Metallialan edustajat nostivat yrittäjyyden keskiarvoa korkeammalle, mutta neljä vuodenaikaa ja maatalouden keskiarvoa alemmaksi. Kainuulaista he pitivät keskiarvoa rauhallisempana, sulkeutuneempana ja vähemmän vieraanvaraisena.

Elintarvike

Elintarvikealan edustajat arvioivat viestin elävä maaseutu keskiarvon alapuolelle ja viestin rikas luonnostaan keskiarvon yläpuolelle. Muuten ryhmän tulokset olivat koko aineiston keskitasoa.

Elektroniikka ja tietotekniikka

Useissa kohdissa oli kriittisyyttä. Erikoistunut osaaminen, kehittyvä maakunta, vahva selviytyjä, vahva maakuntahenki, yrittäjyys, osaava, työteliäs, vieraanvarainen ja kulttuuri jäivät keskiarvon alapuolelle. Ainoastaan rikasta luontoa arvostettiin keskimääräistä enemmän.

Matkailu/Kulttuuri

Matkailualan ja kulttuurialan edustajat olivat hyvin yksimielisiä perusviesteistä, asioiden hoidosta Kainuussa, kainuulaisista ihmisistä ja eri toimialojen merkittävydestä Kainuulle. Ainoa eroavaisuus oli siinä, että kulttuurialan edustajat kokivat kainuulaiset sulkeutuneempina (Liite 3.).

Mekaaninen puunjalostus / Elintarvike

Mekaanisen puunjalostuksen ja elintarvikealan edustajien vastaukset eivät juurikaan eronneet toisistaan. Elintarvikealan edustajat pitivät Kainuuta enemmän kehittyvänä maakuntana ja lähialueyhteistyön taitajana sekä arvostivat enemmän perinteiden vaalimista (Liite 3.).

Metalli / Elektroniikka ja tietotekniikka

Metallialan edustajien sekä elektroniikka- ja tietotekniikka-alan edustajien vastauksissa oli joitakin eroja. Metalliala nosti korkeammalle erikoistuneen osaamisen, vahvan selviytyjän, yrittäjyyden, koulutuksen ja metalliteollisuuden merkittävyyden sekä kainuulaisten rauhallisuuden. Elektroniikka- ja tietotekniikka-ala nosti korkeammalle väittämän rikas luonnostaan (Liite 3.).

Kainuussa asuneet ja vierailleet

Kainuussa asuneiden näkemykset olivat keskiarvon mukaisia, paitsi maiseman hoito arvioitiin keskimääräistä alemmaksi ja kainuulainen kateellisemmaksi, enemmän sulkeutuneeksi ja vähemmän luontoa arvostavaksi.

Kainuussa vierailleet taas arvioivat keskiarvoa korkeammalle luonnon tuntijan ja metsätalouden, kun taas keskiarvon alapuolelle erikoistuneen osaamisen sekä elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden. Kainuulaista he pitivät keskimääräistä arvoa ystävällisempänä, vähemmän kateellisena ja vähemmän osaavana.

Pääkaupunkiseudulla asuvat

Pääkaupunkiseudulla asuvien vastaukset olivat monien asioiden kohdalla keskimääräistä negatiivisempia. Erikoistunutta osaamista, vahva selviytyjä, liikuntamaakunta, Sinisten ajatusten Kainuu, hyviä matkailukohteita ja koulutus arvioitiin keskiarvoa huonommaksi. Lisäksi kainuulaista pidettiin keskimääräistä vähemmän työteliäänä ja vähemmän osaavana.

Sukupuoli

Naisten näkemykset olivat keskiarvoa positiivisempia: erikoistunutta osaamista, kehittyvä maakunta, vahva selviytyjä, elävä maaseutu, perinteiden vaaliminen ja osaava ominaisuus sekä maatalouden merkitys arvioitiin keskiarvoa korkeammalle. Miehet arvioivat juuri nämä samat keskiarvon alapuolelle. Lisäksi naiset arvioivat keskiarvoa korkeammalle aitoja elämyksiä ja keskiarvoa alemmaksi paperiteollisuuden merkityksen.

Miehet arvioivat paperiteollisuuden ja sahateollisuuden keskimääräistä tärkeämmäksi sekä pitivät kainuulaista keskimääräistä rauhallisempana.

Ikäluokat

Alle 25 -vuotiaat nostivat perusviesteistä keskimääräistä ylemmäksi elävän maaseudun sekä toimialoista maatalouden ja elintarviketeollisuuden. Keskiarvon alapuolelle jäivät puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, neljä vuodenaikaa, musiikkia luonnon keskellä, liikuntamaakunta ja Sinisten ajatusten Kainuu.

25–34 -vuotiaat pitivät kainuulaisia keskimääräistä vähemmän kateellisena ja vähemmän sulkeutuneena sekä arvioivat maatalouden keskiarvoa tärkeämmäksi. Keskiarvon alapuolelle jäivät vahva selviytyjä, liikuntamaakunta, musiikkia luonnon keskellä, Sinisten ajatusten Kainuu, hyviä matkailukohteita, vahva maakuntahenki, maiseman hoito sekä kainuulaisten rauhallisuus ja työteliäisyys.

35- 49 -vuotiaiden tulokset olivat muuten keskimääräistä tasoa, paitsi erikoistunutta osaamista, kehittyvä maakunta, hyviä matkailukohteita, yrittäjäyys, koulutus sekä elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuus jäivät keskiarvon alapuolelle.

Yli 49 -vuotiaat arvioivat keskiarvoon verrattuna positiivisemmin Kainuuta koskevia asioita. Keskiarvon yläpuolella olivat erikoistunutta osaamista, kehittyvä maakunta, neljä vuodenaikaa, kalevalaisen kulttuurin sydänmaa, liikuntamaakunta, musiikkia luonnon keskellä, Sinisten ajatusten Kainuu, hyviä matkailukohteita, koulutus, rauhallinen ja toimialoista elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden merkitys. He pitivät kainuulaisia keskiarvoa kateellisempana ja sulkeutuneempana ja arvioivat maatalouden merkityksen vähäisemmäksi.

Koulutus

Koulutus luokiteltiin kolmeen luokkaan: perusaste (peruskoulu, kansakoulu), keskias-te (lukio, kouluasteen ammatillinen tutkinto, opistoasteen ammatillinen tutkinto) ja korkea-aste (alempi ja ylempi ammattikorkeakoulututkinto).

Perusasteen koulutetut olivat positiivisimpia ja korkea-asteen koulutetut negatiivisimpia. Erikoistunutta osaamista, kehittyvä maakunta, vahva selviytyjä, rikas ruokaperin-

ne, Sinisten ajatusten Kainuu, hyviä matkailukohteita, maisema, yrittäjäyys, koulutus, osaava ja työteliäs olivat niitä, jotka perusasteen koulutetut arvioivat keskiarvon yläpuolelle ja vastaavasti korkea-asteen koulutetut keskiarvon alapuolelle. Lisäksi perusasteen koulutetut nostivat liikuntamaakunnan sekä elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden merkityksen keskiarvoa korkeammalle, mutta arvioivat metsätalouden tärkeyden keskiarvon alapuolelle. Korkea-asteen koulutetut nostivat *metsätalouden* tärkeämmäksi ja arvostivat enemmän *aitoja elämyksiä*, mutta *puhtaat elintarvikkeet* ja *elävän maaseudun* he arvioivat edelleen keskiarvoa alemmaksi. Keskiasteen koulutettujen näkemykset olivat keskiarvon mukaiset, paitsi elävä maaseutu, joka arvioitiin keskiarvoa ylemmäksi.

6 Kainuun visio

Kainuun kehittämissuunnitelmassa 2000 on määritelty Kainuun viestinnän tavoitetilä vuonna 2007. Kainuun tavoitekuvan perusviesteiksi on määritelty *rikas luonnostaan* sekä sitä täydentävät viestit *puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, aitoja elämyksiä* sekä *erikoistunutta osaamista*.

Tavoitetilan onnistumista tähän mennessä tarkasteltiin tämän tutkimuksen perusteella samalla tavalla kuin vuoden 2000 tutkimuksessa, jotta voitiin vertailla tuloksia ja kehitystä. Arviot onnistumisesta tehtiin taulukon 5 mukaisesti ja kuvioon 20 merkittiin viestin keskiarvon (kaikki vastaajat) mukainen arvio.

Taulukko 5. Kainuun perusviestien arvioinnin luokittelu

Arvio	Keskiarvo	Kuvaus viestin soveltuvuudesta Kainuun kuvaamiseen
+++	> 4	Viesti soveltuu kuvaamaan Kainuuta hyvin (jopa erittäin hyvin)
++	3,5 - 4	Viesti kuvaa Kainuuta melko hyvin - hyvin
+	3 - 3,5	Viesti kuvaa Kainuuta keskimäärin - melko hyvin
-	< 3	Viesti kuvaa Kainuuta melko huonosti - keskimäärin

Perusviesti *rikas luonnostaan* sai erittäin hyvän arvion (+ + +), samoin *puhdas luonto ja turvallinen ympäristö* (+ + +). *Aidot elämykset* arvioitiin hyväksi (+ +) ja *erikoistunut osaaminen* melko hyväksi (+) Kainuun kuvaajaksi.

Puhtaan luonnon ja turvallisen ympäristön kolme ala-aluetta (*neljä vuodenaikaa, puhtaat elintarvikkeet ja luonnon tuntija*) saivat erittäin hyvät arviot (+ + +). Luontoon liittyvät perusviestit arvioitiin siis erittäin hyväksi Kainuun kuvaajiksi. Samoin oli tilanne vuonna 2000 tehdyn tutkimuksen mukaan. Tilanne on kuitenkin kehittynyt niin, että nyt vuonna 2004 kaikki nämä viestit saivat vähintään yhtä hyvän keskiarvon kuin vuonna 2000, joten luontoon liittyvät perusviestit Kainuun kuvaajina ovat vain vahvistuneet.

Aitojen elämysten kaksi ala-aluetta (*liikuntamaakunta ja rikas ruokaperinne*) arvioitiin hyväksi (+ +), kolmatta ala-aluetta, elävää kulttuuriperinnettä, ei suoraan kysytty (kuviossa merkitty kysymysmerkillä). Elämyksiin liittyvät perusviestit osoittautuivat hyväksi kuvaajiksi kuten myös vuoden 2000 tutkimuksessa. Keskiarvojen perusteella kuitenkin kaikki elämyksiin liittyvät perusviestit koettiin nyt vuonna 2004 ainakin yhtä hyväksi Kainuuta kuvaajiksi kuin vuonna 2000.

Erikoistuneen osaamisen ala-alueista *vahva maakuntahenki* sai arvion hyvä (+ +) ja *lähialueyhteistyön taitaja* arvion melko hyvä (+). Yhteistyön osaaja -ala-aluetta ei suoraan tutkimuksessa kysytty (kuvioon merkitty kysymysmerkillä). Erikoistuneeseen osaamiseen liittyvien viestien ei koettu niin kovin hyvin kuvaavan Kainuuta, mutta tulos oli kuitenkin nyt vuonna 2004 parempi / positiivisempi kuin vuonna 2000. Kaikki erikoistuneeseen osaamiseen liittyvät perusviestit olivat nousseet yhden arviointiluokan ylöspäin.

Kainuun tavoitetilan perusviestit osoittautuivat yhä paremmiksi Kainuun kuvaajiksi, jopa erikoistuneeseen osaamiseen liittyvät viestit, vaikka niiden kohdalla ei ole päästy ihan tavoitteisiin.

Kainuun kehittämissuunnitelmassa 2000 on myös määritelty Kainuun elinkeinojen avainalueiksi maakunnan luonnonvaroihin perustuva tuotanto, osaamiseen perustuva tuotanto ja elämystuotanto sekä näiden avainalueiden tavoitetila vuonna 2007. Arviot toimialojen merkittävyydestä Kainuussa tehtiin taulukon 6 mukaan ja kuvioon 21 merkittiin keskiarvon (kaikki vastaajat) mukainen arvio.

Taulukko 6. Kainuun avaintoimialojen arvioinnin luokittelu

Arvio	Keskiarvo	Kuvaus toimialan merkityksestä Kainuussa
+++	> 4	Toimiala merkittävä (jopa erittäin merkittävä) Kainuussa
++	3,5 - 4	Toimiala melko merkittävä - merkittävä Kainuussa
+	3 - 3,5	Toimiala keskimääräinen - melko merkittävä Kainuussa
-	< 3	Toimiala melko vähän merkittävä Kainuussa - keskimääräinen

Luonnonvaroihin perustuvan tuotannon toimialoista *puutuoteteollisuus* arvioitiin merkittäväksi (+ +) ja *elintarviketeollisuus* sekä *kiviteollisuus* melko merkittäväksi (+). Tilanne ei ollut muuttunut vuodesta 2000. Elämysuotannon toimialoista *matkailu* koettiin erittäin merkittäväksi (+ + +) ja *kulttuuri* merkittäväksi (+ +). Elämysuotantoon liittyviä toimialoja pidettiin merkittävinä ja jopa erittäin merkittävinä. Kulttuurialan merkitys oli kasvanut vuodesta 2000. Osaamiseen perustuvan tuotannon toimialoista *elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuutta* sekä *metalliteollisuutta* pidettiin melko vähän merkittävinä Kainuussa (-). Tilanne ei ollut muuttunut vuodesta 2000. Vuoden 2004 tutkimuksessa IT –teknologia ja elektroniikka oli yhdistetty elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuudeksi.

Luonnonvaroihin perustuvaan tuotantoon ja elämysuotantoon liittyvät toimialat osoittautuivat edelleenkin merkittäviksi Kainuussa, mutta osaamiseen perustuvan tuotannon toimialoja ei pidetty merkittävinä kuten ei aikaisemminkaan.

Kuvio 20. Kainuun perusviestien ”onnistuminen” kyselyn mukaan (kaikki vastaajat)

Kuvio 21. Kainuun elinkeinojen kehittämisen avainalueiden ja toimialojen merkitys kyselyn mukaan (kaikki vastaajat)

7 Yhteenveto ja pohdinta

Tämä tutkimus oli seurantatutkimus Kainuun maakuntakuvasta, Kainuun imagosta. Aikaisemmat tutkimukset ovat Kainuun viestintäsuunnitelman pohjaksi tehty Kainuun imagotutkimus 1997 ja ulkoisen maakuntakuvan kehittymisen seurantatutkimus 2000. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia Kainuun maakuntakuvan kehitystä, selvittää kuinka pysyviä ja tunnettuja Kainuun imagoon liittyvät mielikuvat ovat ja missä määrin Kainuuta koskevaa mielikuvaa on onnistuttu muuttamaan. Vuoden 2005 alusta käynnistyy Kainuun maakuntakokeilu. Tämän johdosta Kainuun tilannetta tullaan seuraamaan entistä tarkemmin, mikä taas on otettava huomioon maakunnan markkinoinnissa ja viestinnässä. Markkinoinnissa hyödynnetään jatkossa tämän tutkimuksen tuloksia. Uuden maakuntakokeilun vaikutuksia maakuntakuvaan, sen tunnettuuteen ja mielikuvaan tullaan arvioimaan tulevaisuudessa.

Aineiston keräämiseen käytettiin vuosina 1997, 2000 ja 2004 lähes samanlaista kyselylomaketta. Kuitenkin joitakin kyselylomakkeen kohtia jouduttiin täydentämään ja ajantasaistamaan. Vuonna 2000 aineisto kerättiin puhelinhaastatteluin, kirjekyselyillä ja sähköisillä kyselyillä. Tutkimuksissa 1997 ja 2004 aineisto kerättiin puhelinhaastatteluin, joten nämä tutkimukset ovat vertailukelpoisempia yhteneväisestä tiedonkeruusta johtuen. Kaikissa kolmessa tutkimuksessa otos koostui samoista ryhmistä: Kainuussa asuva suuri yleisö, muualla asuva suuri yleisö, kansanedustajat, median ja viranomaisten edustajat sekä Kainuun kuuden avaintoimialan edustajat. Tulosten

analysointi tehtiin pitkälti keskiarvojen avulla ja keskiarvojen erot testattiin tilastollisin testein. Tulokset esitettiin kaikkien vastanneiden osalta, kainuulaisten osalta ja muuta Suomea edustavien osalta. Lisäksi keskeisimpien kysymysten tuloksia tarkasteltiin ryhmittäin vertaamalla ryhmien tuloksia kaikkien vastanneiden tuloksiin kuten oli tehty 1997 ja 2000 tutkimuksissa. Perustellumpi tutkimustapa olisi ollut verrata kunkin ryhmän tuloksia muiden vastanneiden tuloksiin.

Naisia ja miehiä tutkimuksessa oli suurin piirtein yhtä paljon. Vastanneista noin puolet oli 50 vuotta tai sitä vanhempia ja kolmasosa 35-49-vuotiaita. Neljäsosalla oli koulutuksen ammatillinen / ammatillinen perustutkinto ja lähes neljäsosalla ylempi korkeakoulututkinto sekä viidesosalla peruskoulu- /kansakoulukoulutus. Lähes puolet vastanneista asui Uudellamaalla tai Kainuussa. Kainuussa asuneiden osuus oli 19 %. Muuta Suomea edustavista vastaajista 83 % oli vierailut Kainuussa, heistä lähes puolet viimeisen vuoden aikana ja kolmasosa viimeisen viiden vuoden sisällä. Parhaiten mieleen jääneet kainuulaiset kohteet sijaitsivat Sotkamossa (Vuokatti), Kajaanissa (linnanrauniot ja asuntomessut) ja Kuhmossa (Kuhmon Kamarimusiikki). Informaatiota Kainuusta oli tarvittaessa saatu ja eniten sitä oli saatu sanomalehdistä, sitten matkailumainoksista ja TV-ohjelmista. Vuoden 2004 tutkimuksessa naisia oli enemmän ja vastaajista suurempi osa kuului iäkkäämpään ikäluokkaan kuin vuosien 1997 ja 2000 tutkimuksissa. Vuoden 2000 tutkimuksessa ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli suuri ja vuonna 1997 taas keskiasteen ammatillisen koulutuksen saaneiden määrä oli suuri. Vuoden 2000 tutkimuksessa Kainuussa vierailleiden määrä oli myös yli 80 % ja suosituimmat Kainuun informaatiokanavat olivat samat kuin nyt vuonna 2004.

Mielikuvat Kainuusta liittyivät ylivoimaisesti eniten luontoon. Luontoon liittyvistä mielikuvista muuta Suomea edustavilla nousivat kaunis luonto, vaarat, korvet ja metsät. Kainuulaiset taas toivat kauniin luonnon rinnalle rauhallisuuden ja puhtauden. Metsiin liittyvät kommentit olivat vähentyneet aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna. Ihmisiin liittyviä kommentteja tuli vähän, mutta ne olivat entistä positiivisempia. Pesimistisyys, passivisuus sekä vaatimattomuus olivat maininnoista kokonaan hävinnyt, kun taas ystävällisyys pysynyt muiden vuosien tavoin. Kaikkien kolmen tutkimuksen (1997, 2000 ja 2004) mukaan Kainuuta on pidetty kaukaisena, syrjäisenä ja harvaan asuttuna paikkana. Tämän tutkimuksen mukaan sekä kainuulaiset että muuta Suomea

edustavat ovat ruvenneet arvostamaan Kainuuta turvallisena ja rauhallisena asuinpaikkana. Työttömyys, väestöpohja pakenee/ikäntyä ja taloudelliset vaikeudet nousivat esille kainuulaisten ja nyt myös aikaisempaa enemmän muuta Suomea edustavien mielikuvakommenteissa, Ryysyranta ja nälkämaa -kommentteja ei kuitenkaan enää esiintynyt. Muuta Suomea edustavat toivat esille Kainuun matkailumaakuntana ja heidän mielikuvissa korostuivat perinteet, kulttuuri ja historia.

Maakunnan perusviesteistä Kainuuta parhaiten kuvaaviksi nousivat luontoon liittyvät viestit: *neljä vuodenaikaa, puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, rikas luonnostaan, puhtaat elintarvikkeet ja luonnon tuntija*. Nämä olivat juuri ne puhtaaseen luontoon liittyvät viestit, jotka oli määritelty Kainuun viestinnän tavoitetilassa 2007. Huonoiten Kainuuta kuvaaviksi väitteiksi arvioitiin *kehittyvä maakunta, erikoistunutta osaamista, elävä maaseutu, lähialueyhteistyön taitaja ja vahva selviytyjä*. Kainuulaisten mielestä muuta Suomea edustavia enemmän Kainuuta kuvaa väitteet *neljä vuodenaikaa* sekä *puhdas luonto ja turvallinen ympäristö*. Kainuulaiset eivät myöskään pitäneet väitettä *erikoistunutta osaamista* niin huonosti Kainuuta kuvaavana kuin muun Suomen edustajat, jotka taas arvioivat kainuulaisia korkeammalle väitteet *luonnon tuntija, lähialueyhteistyön taitaja* sekä *vahva maakuntahenki*. Verrattaessa vuosien 1997, 2000 ja 2004 tutkimuksia havaittiin, että parhaiten sekä huonoiten Kainuuta kuvaavat perusviestit olivat jokaisessa tutkimuksessa samat. Vuoden 2000 tulokset kuitenkin olivat yleisesti negatiivisimpia ja 1997 kaikkein positiivisimpia.

Maisema ja puhtaus koettiin Kainuussa parhaiten hoidetuiksi, kun taas koulutus ja yrittäjyys huonoimmin hoidetuiksi. Muuta Suomea edustavat arvioivat perinteiden vaalimisen, luonnon monimuotoisuuden ja metsien hoitamisen paremmin hoidetuiksi kuin itse kainuulaiset. Kainuulaiset taas kokivat koulutuksen paremmin hoidetuksi kuin muuta Suomea edustavat. Verrattaessa eri vuosien (1997, 2000, 2004) tutkimustuloksia havaittiin, että joka vuosi samat asiat koettiin Kainuussa parhaiten että huonoiten hoidetuiksi. Vuonna 2004 asioidenhoidontila Kainuussa koettiin yleisesti paremmaksi kuin vuonna 2000, mutta vuonna 1997 tilanne oli parempi kuin 2004.

Annetuista kahdeksasta ominaisuudesta vastaajat nostivat eniten kainuulaista kuvaaviksi luontoa arvostava ja vieraanvarainen, sitten ystävällinen, rauhallinen ja työteliäs. Sekä kainuulaiset että muuta Suomea edustavat laitoivat kateellisen ja sulkeutuneen

viimeisiksi, keskimääräiselle tasolle. Muuta Suomea edustavat pitivät kainuulaisia enemmän luontoa arvostavana ja ystävällisenä kuin itse kainuulaiset. Kainuulaiset pitivät taas itseään osaavampana, työteliäämpänä, kateellisempana ja sulkeutuneempana kuin mitä muuta Suomea edustavat arvioivat. Vuonna 2004 kainuulainen ihminen arvioidaan positiivisemmin kuin vuonna 2000. Vuoden 1997 tutkimuksessa arvioitavia ominaisuuksia oli vähemmän, mutta ominaisuudet ystävällinen ja rauhallinen korostuivat vieläkin enemmän kuin vuonna 2004. Kateellisuus on pysynyt koko ajan samalla keskimääräisellä tasolla.

Kainuun kannalta merkittävimpinä toimialoina pidettiin metsätaloutta ja matkailua, sitten sahateollisuutta, puuteollisuutta ja kulttuuria. Vähemmän tärkeimmiksi koettiin metalliteollisuus sekä elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuus. Kainuulaiset nostivat näiden tärkeimpien joukkoon lisäksi paperiteollisuuden. Kainuulaiset kokivat tärkeämmäksi paperiteollisuuden, elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden sekä metalliteollisuuden kuin muun Suomen edustajat, jotka taas pitivät metsätaloutta, matkailua, kulttuuria ja maataloutta tärkeimpinä. Matkailun, maatalouden, elintarviketeollisuuden sekä elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden merkitys on vähentynyt vuodesta 1997 vuoteen 2004, kun taas elintarviketeollisuuden ja kulttuurin merkitys on noussut ja paperiteollisuuden laskenut vuodesta 2000. Vuoden 1997 tutkimuksessa ei ollut mukana kaikki yksitoista toimialaa.

Tarkasteltaessa ryhmittäin tuloksia tutkittiin poikkeako ryhmän keskiarvo kaikkien vastanneiden keskiarvosta. Tarkastelu tehtiin perusviesteistä, asioiden hoidosta, kainuulaisten mahdollisista ominaisuuksista ja toimialojen merkittävydestä. Suuren yleisön (muu Suomi) tulokset olivat aika positiivisia, kun taas suuren yleisön (Kainuu) edustajien vastauksissa esiintyi kriittisyyttä. Viranomaiset, pääkaupunkiseudulla asuvat vastaajat sekä toimialoista elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden edustajat arvioivat useita asioita keskimääräistä alemmalle tasolle. Matkailu- ja kulttuurialan edustajat olivat keskenään hyvin yksimielisiä, samoin mekaanisen puunjalostuksen ja elintarviketeollisuuden edustajat. Naisten näkemykset olivat useasti keskimääräistä positiivisempia ja vastaavasti miesten negatiivisempia. Yli 49-vuotiaat arvioivat keskimääräistä positiivisemmin, mutta 25-34-vuotiaiden vastauksia leimasi kriittisyys. Korkea-asteen koulutettujen vastaukset olivat keskimääräistä negatiivisempia ja perusasteen koulutettujen vastaavasti positiivisempia.

Vastaajille esitettiin yhdeksän Kainuun maakuntakuvaan liittyvää asiaa. Kainuulaisia vastaajia pyydettiin arvioimaan asioiden tärkeyttä Kainuun maakuntakuvan kannalta ja muuta Suomea edustavia pyydettiin arvioimaan, kuinka hyvin he mieltävät nämä asiat Kainuuseen. Kainuulaisten mielestä merkittävimmät olivat Vuokatti, Kainuun prikaati, Kuhmon Kamarimusiikki ja Oulujärvi, kun taas vähiten tärkeimpinä he pitivät karhuja ja susia, Kainuun hallintokokeilua sekä suopotkupalloa. Muuta Suomea edustavat mielsivät Kainuuseen parhaiten Vuokatin, sitten Kuhmon Kamarimusiikin, karhut ja sudet sekä Kainuun prikaatin. Annetuista asioista he mielsivät huonoiten Kainuuseen Kainuun hallintokokeilun, Eino Leinon, Kajaanin yliopistokeskuksen ja suopotkupallon. Muun Suomen edustajista vanhemmat vastaajat mielsivät nuorempia paremmin Kainuuseen Kuhmon Kamarimusiikin, Oulujärven, Eino Leinon, Kainuun hallintokokeilun ja Kainuun prikaatin. Samoin korkeakoulututkinnon suorittaneet tiesivät paremmin Kainuun hallintokokeilun kuin vähemmän koulutetut. Muuta Suomea edustavilta kysyttiin tekijöitä, jotka olivat vaikuttaneet heidän mielikuvansa muodostumiseen Kainuusta. Tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat tapahtumat, omakohtaiset kokemukset ja lehtijutut. Myös radio- ja Tv-ohjelmia, kirjallisuutta sekä tuttavien ja sukulaisia pidettiin tärkeinä. Vähiten mielikuvaan vaikuttaneita tekijöitä olivat messut ja yrityskontaktit. Kaikissa tutkimuksissa (1997, 2000, 2004) mielikuvan muodostumiseen tärkeimmät ja vähiten tärkeimmät tekijät olivat samat.

Kainuun kehittämissuunnitelmassa 2000 on määritelty Kainuun viestinnän tavoitetilana vuonna 2007. Kainuun tavoitekuvaan perusviesteiksi on määritelty *rikas luonnostaan* sekä sitä täydentävät viestit *puhdas luonto ja turvallinen ympäristö, aitoja elämyksiä* sekä *erikoistunutta osaamista*. Tavoitetilan onnistumista tutkittiin tämän tutkimuksen tulosten perusteella samalla tavalla kuin oli tutkittu vuoden 2000 tutkimuksessa. Perusviesteistä rikas luonnostaan sekä puhdas luonto ja turvallinen ympäristö arvioitiin erittäin hyväksi Kainuun kuvaajiksi. Aitoja elämyksiä sai arvosanan hyvä ja erikoistunutta osaamista arvosanan melko hyvä. Puhtaan luonnon ja turvallisen ympäristön alueille neljä vuodenaikaa, puhtaat elintarvikkeet ja luonnon tuntija saivat kaikki erittäin hyvät arviot. Aitojen elämysten ala-alueet liikuntamaakunta sekä rikas ruokaperinne arvioitiin hyväksi kuvaajiksi ja erikoistuneeseen osaamiseen ala-alue vahva maakuntahenkilö hyväksi ja lähialueyhteistyön taitaja melko hyväksi Kainuun kuvaajaksi. Luontoon liittyvät perusviestit osoittautuivat siis erittäin hyväksi ja aitoihin elämyksiin liittyvät viestit hyväksi kuvaajiksi. Erikoistuneeseen osaamiseen liittyvät viestit koet-

tiin keskimääräisiksi, melko hyviksi. Perusviestien kohdalla oli tapahtunut positiivista kehitystä vuodesta 2000, varsinkin erikoistuneeseen osaamiseen liittyvissä viesteissä.

Kainuun kehittämissuunnitelmassa 2000 on määritelty Kainuun elinkeinon avainalueiden tavoitetilana vuonna 2007 ja Kainuun elinkeinon avainalueiksi luonnonvaroihin perustuva tuotanto, osaamiseen perustuva tuotanto ja elämystuotanto. Avainalueiden tavoitetilaa tarkasteltiin tämän tutkimuksen tulosten perusteella samalla tavalla kuin oli tutkittu vuoden 2000 tutkimuksessa. Luonnonvaroihin perustuvan tuotannon toimialoista puutuoteteollisuus arvioitiin merkittäväksi ja elintarviketeollisuus sekä kiviteollisuus melko merkittäväksi. Tilanne ei ole muuttunut vuodesta 2000. Osaamiseen perustuvan tuotannon toimialoista sekä metalliteollisuus että elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuus koettiin melko vähän merkittäviksi Kainuussa. Tilanne ei tässäkään asiassa ole muuttunut vuodesta 2000. Elämystuotantoon liittyvät toimialat taas koettiin hyvinkin merkittäviksi, matkailu erittäin merkittäväksi ja kulttuuri merkittäväksi. Kulttuurin merkittävyys oli noussut vuodesta 2000.

Kainuun luonto ja maisemat tulivat vastaajien kommentoissa useasti esille. Kainuuta pidettiin kauniina, jylhänä, korpisena ja rauhallisena paikkana, johon liitettiin sudet ja karhut. Entistä enemmän pidettiin tärkeänä Kainuun markkinointia varsinkin Etelä-Suomeen ja markkinoinnissa pidettiin tärkeänä, että päästään irti nälkämaasta. Työttömyys ja muuttotappio liitettiin Kainuuseen. Kainuulaisia ihmisiä pidettiin mukavina ja iloisina. Arvioinnit kainuulaisista olivat positiivisia. Monille vastaajista tuli mieleen positiivisia muistoja Kainuusta. Kainuun murretta pidettiin mukavana ja maakuntalaulu tuli positiivisesti esille. Kuhmon Kamarimusiikki sekä Vuokatti nousivat esille ja Kainuun hallintokokeilulle toivottiin menestystä ja jäätiin odottelemaan mielenkiinnolla tuloksia.

Lähteet

Inforviestintä Oy (1997). Kainuu viestii. Kainuun maakunnan viestintäsuunnitelma 1997-2005 (raportti)

Kainuun liitto (2000). Kainuun kehittämisohjelma 2000. Julkaisu A:15

Kainuun liitto (2004). Kainuun maakuntaohjelma 2003-2006. Seurantaraportti 2004

Korhonen Sirpa (2000). Siniset hetket ja siintävät vaarat, Kainuun maakuntakuvatutkimus. Kainuun liitto ja Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus, Aluekehitys

Lämsä Tiina (1997). Kainuun imagotutkimus. Kainuun liitto ja Oulun yliopisto, Kajaanin kehittämiskeskus, Aluekehitys (raportti)